

Upravništvo: Ljubljana, Puccinjeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinjeva
ul. 5. — Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.

Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749.

ZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A.,
Milano

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo:
Ljubljana, Puccinjeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Combattimenti aerei sopra Malta

Unità da caccia hanno abbattuto sei apparecchi nemici del tipo „Hurricane“ — Tutti i nostri velivoli sono rientrati — Due successivi bombardamenti dell'aeroporto di Micabba — Perdite del nemico nell'Africa Orientale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data 23 ottobre 1941-XIX il seguente bollettino di guerra N.º 508:

Unità da caccia della R. Aeronautica hanno efficacemente bombardato nel pomeriggio di ieri, velivoli al suolo sull'aeroporto di Micabba (Malta). In successiva azione, nostri cacciatori hanno attaccato una formazione nemica: nel combattimento che ne è seguito, sei aerei del tipo „Hurricane“ sono stati abbattuti in fiamme ed anche un settimo, gravemente colpito, è da considerarsi perduto. Tutti i nostri velivoli sono rientrati; uno solo è rimasto danneggiato. Si sono particolarmente distinti il gruppo comandato dal Tenente Colonnello Marco Minio-Paluello

e la squadriglia dei capitani Antonio Larismont-Pergameni e Mario Pluda. Nella notte l'aeroporto di Micabba è stato nuovamente assoggettato ad offesa da parte dei nostri bombardieri.

Nell'Africa Settentrionale, in azioni locali sul fronte di Tobruk, sono stati catturati alcuni prigionieri. Apparecchi germanici hanno bombardato obiettivi della piazzaforte provocando esplosioni. Durante l'incursione su Tripoli, di cui al bollettino in data 21 ottobre, un aeroplano britannico è stato abbattuto.

In Africa Orientale, scontri favorevoli alle nostre truppe che hanno inflitto perdite al nemico.

Letalske bitke nad Malto

Lovska letala so sestrelila šest sovražnih letal tipa „Hurricane“ — Vsa naša letala so se vrnila — Dve zaporedni bombardiranja letališča v Mikabbi — Sovražne izgube v vzhodni Afriki

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 23. oktobra naslednje vojno poročilo št. 508:

Lovske edince Kr. letalstva so večer popoldne učinkovito bombardirale letala na letališču v Mikabbi (Malta). Pri kasnejših akcijah so naši lovci napadli sovražne formacije: v bitki, ki je nastala, so sestrelili v plamenih šest letal tipa „Hurricane“, a sedmo, ki je bilo močno zadeto, se smatraja za izgubljeno. Vsa naša letala so se vrnila; le eno je bilo poškodovano. Posebno so se odlikovali v tej bitki skupina, ki ji je poveljeval podpolkovnik Marco Minio-Paluello ter eskadra kapitanov Antonia Larismonta-Pergumena in Maria Pluda. Ponoči je bilo letališče v Mikabbi ponovno predmet napada naših bombnikov.

V severni Afriki je bilo v lokalnih akcijah na bojišču pri Tobruku zajetih nekaj ujetnikov. Nemška letala so bombardirala trdnjavske cilje in povzročila eksplozije. Med napadom na Tripoli, ki smo ga omenili v poročilu z dne 21. oktobra, je bilo sestreljeno eno angleško letalo.

V vzhodni Afriki je bilo nekaj spopadov, ugodnih za naše čete, ki so sovražnika povzročile izgube.

Zmagoviti letalski boji v Severni Afriki

Z operacijskega področja 23. okt. s. Nemška letala so dosegla nov uspeh na področju pri Sollumu. Italijanska izvidniška letala so opazila večjo skupino sovražnih lovcev in bombnikov, ki so bili na poti proti osnim postojankam. Nemudoma

Turško občudovanje junaške posadke v Gondarju

Carigrad, 23. okt. s. Turški listi so te dni ponovno posvetili svojo pozornost junaškemu odporu italijanske posadke v Gondarju. Nekateri listi prikazujejo, ves potoke dosežanega odpora tega junaškega zbora, pri čemer pripominjajo, da se italijanski vojniki v Gondarju bore brez pomoči iz domovine ter brez dobav orožja in živeža. Navzile vsem temu pa se hrabro drže, čeprav je njihovo število znatno manjše od sovražnih sil. Listi tudi pripominjajo, da je sovražnik prav zaradi te njihove hrabrosti naklonil italijanskim vojakom častno predajo, kadar so bili po izčrpanju vseh zalog prisiljeni, da kapitulirajo.

Hujskarije Washingtona

Ostra nemška reakcija na hujskajoče izmišljotine Roosevelta in Cordella Hulla

Berlin, 23. okt. s. Nemški listi ostro reagirajo na govor, ki ga je imel Cordell Hull v zunanje-politični komisiji senata in o katerem je Roosevelt dejal, da go pripisuje v celoti. Hullove izjave se od prejšnjih razlikujejo predvsem po izredno ostrem tonu, pa tudi po pravi vulgarosti izrazov na naslov Hitlerja, nemškega naroda in nemškega vojaka, a tudi po cinizmu in brezobzirnosti v pogledu argumentov, ki se jih je državni tajnik posluževal v opravičilo oborožitve ameriških trgovskih ladij.

Cordell Hull je na nekom mestu izjavil: »Nemčija hoče zagospodariti vsemu svetu. Zato moramo biti pripravljeni ter podvzeti čimprej energične ukrepe, da se bomo mogli braniti na morjih in na suhem proti napadu narodnih socialistov.« Kakor se vidi, pripominja »Börsenzeitung«, so zločinci Rooseveltovega in Hullovega kova izgubili vse obzire in ne poznajo nobenih ovir v pripravljanju položaja, ki naj bi končno Američanom dovolili, da bi streljali brez pomislekov in brez omejitve proti narodnim socialistom. Danes ti ljudje falzificirajo resnico in zgodovino, žalijo čut narodov ter kopirajo laž na laž. Že sedaj je po njih izjavah dobro viden cilj njihovega intervencionističnega načrta: ukinitve zakona o nevtralnosti ter se posebej ukinitve določbe, da se ameriške ladje ne smejo podajati v vojna področja. Oni mislijo, da bo to zadnji in odločilni korak za vstop Amerike v vojno. Da bi to čim prej dosegli, se voditelji ameriške politike poslužujejo vseh, tudi najbolj nesramnih sredstev, da bi zlomili poslednji odpor ameriškega ljudstva proti vstopu v vojno.

Berlin, 23. okt. s. V zvezi s poslednjim Hullovim govorom pred zunanje-politično komisijo ameriškega senata objavlja komentar tudi uradna diplomatsko-politična korespondenca, ki ugotavlja med drugim, da ta govor samo znova dokazuje, da hočejo vodilni politiki Zedinjenih držav vrči Ameriko za vsako ceno v vojno. Ta ljudi zdaj zares zaslužijo naziv piratov, kajti njihovo obupno iskanje »incidentov« nima drugega namena, kakor da hujska ameriško ljudstvo in ga dovode v takšno vojno ozračje, da bi to imelo za njuno posledico razširjenje sedanje vojne z vstopom Zedinjenih držav vanjo, v domnevi, da bi bili

s tem najbolj zavracani ameriški interesi. Dosedanji primeri z različnimi lažami so najbolj zgovorna potrdila te njihove kriminalne delavnosti. Z lažmi, ki jih stalno izgovarja Roosevelt in za njim ponavlja tudi njegov sodelavec Cordell Hull, češ da Nemčija ograža zapadno poloblo, si Amerika izmišlja povode za prevzemanje strateških oporišč v obeh Amerikah, obenem pa hoče vzbuditi videz, kakor da gre le za nujno potrebno samoohrambo, ne pa za vojna dejanja, ki naj bi ščitila dobičkonosne prevoze v Anglijo. Roosevelt in njegovi pomagači bi v svojem histerizmu za vsako ceno hoteli izzvati položaj, iz katerega bi potem ne bilo več nobenega drugega izhoda razen vojne.

Berlin, 23. okt. s. »Völkischer Beobachter« polemizira z ameriškim državnim tajnikom Cordellom Hullom, zlasti z njegovo izjavo, ki hoče prikazati Nemčijo kot državo, ki želi živeti izven zakonov. Toda poveljevanje ameriškega vladnega sistema gangsterstva more med civilizirani narodi vzbuditi samo prezir. List »Zölkfuhrblatt« spominja na izzivalni odgovor v zadevi rušilca »Kearny«, ko so se v Ameriki vprašali, ali bo Washington poslal kako noto Nemčiji. Tedaj so v Washingtonu odgovorili: »Gangsterjem se ne pošiljajo note.« Ta surovi odgovor, zaključuje list, bi se ustežni masčevali prav nad onim, ki ga je dal. Takšni revni izpadi ne morejo prizadeti nemške časti. Najraje ameriški narod pazi, kam ga lahko zapeljujejo ljudje brez sramu. Kar se pa Nemčije tiče, je surovost nekaterih ljudi ne more zadeti.

Washington, 23. okt. s. Washingtonski vojni hujskači so izkoristili vesti o potopitvi trgovinskih parnikov »Lehigh« in »Bold Venture«, ki sta plula pod ameriško olnosno panamsko zastavo in sta bila torpedirana na južnem Atlantskem oceanu s dvoje v islandskih vodah, za ojačanje svoje intervencijske kampanje z zatrjevanjem, da so potopile obe ladji nemške podmornice. Listi so pričeli objavljati o teh dveh incidentih tako dolga poročila, da so morali zanemariti celo informacijsko službo o dogodkih na vzhodni fronti. Med drugim poročajo, da pogrešajo 34 mornarjev z obeh ladij.

PRODIRANJE SE NADALJUJE

Dvojni predor skozi zunanji obrambni pas Moskve — Nove izgube angleške trgovinske mornarice — Letalski boji nad Anglijo

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 23. okt. Nemško vrhovno poveljstvo poroča:

Kljub težavnim vremenskim prilikam so bile zunanje obrambne postojanke sovjetske prestolnice v zadnjih dneh z južnega in zapada na široki fronti prebite. Naše prednice so se priborile ponekod do 60 km izpred Moskve.

Moskva je bila tudi v pretekli noči bombardirana z eksplozivnimi in zažigalnimi bombami.

Podmornice so potopile štiri sovražne ladje s skupno 32.000 tonami. Pri tem je bila angleška transportna ladja za čete »Auran«, ki ima 14.000 ton in ki je vozila v močno zavarovanem in naglo vozečem konvoju, potopljena na Atlantiku.

Bojna letala so potopila podnevi tovarni parnik z 1500 tonami ter poškodovala z bombami še neko drugo veliko trgovsko ladjo.

Nočni napadi letalstva so bili usmerjeni ob dobrem vidu proti oskrbovalni luki Birkhead. V vojno važnih napravah so nastale velike eksplozije in požari. Druga bojna letala so dosegla bombne zadetke v področju luke Great Yarmouth.

Sovražnik je bombardiral v pretekli noči razne kraje v zapadni Nemčiji z zažigalnimi in eksplozivnimi bombami. Civilno prebivalstvo je imelo nekaj izgub. Nastala je samo neznatna škoda. Protiletalsko topništvo je sestrelilo tri sovražne bombnike.

Od 15. do 21. oktobra so izgubili Angličani 59 letal, nemško letalstvo pa je v istem času izgubilo osem letal.

*

Nagel razvoj operacij na jugu

Budimpešta, 23. okt. s. Operacije na južnem odseku vzhodnega bojišča se vedno bolj naglo razvijajo. Izredna brzina, s katero nemške in italijanske čete skupno z ostalimi zavezniki izvršujejo načrte vrhovnega poveljstva, ne dopušča sovražniku niti trenutke odihla, tako da ta nikjer ne more več uteci obkoljevalnim manevrom zaveznikov vojsk.

Nemške ugrtovitve o italijanskem sodelovanju

Berlin, 23. okt. s. DNB poroča o sodelovanju italijanskih oddelkov pri vojnih operacijah na južnem odseku vzhodnega bojišča. Čete neke italijanske pešadijske divizije so v terek po hudih spopadih zavzele važno železniško postajo, oddelki neke druge pešadijske divizije pa so prodri čez neko reko, strli sovražni odpor, si ustvarili jako mostičke in prisilili sovražnika, da se je še nadalje umaknil proti vzhodu. Pri teh operacijah so italijanske čete ujele mnogo sovražnih oficirjev in vojakov.

Pa tudi madžarske čete so na južnem odseku bojišča dosegle nove uspehe. V silnem navalu so zavzele celo vrsto krajev in ujele okrog 700 sovražnikov.

Bogarski listi o zavzetju Stalina

Sofija, 23. okt. s. Listi prinašajo z močnimi poudarki in na vidnih mestih vesti in dopise agencij o zavzetju Stalina, pri čemer vsi brez razlike opozarjajo na velik gospodarski, industrijski ter tudi strateški pomen tega sovjetskega središča v Doneški kotlini, ki naj bi po namerah sovjetskega vrhovnega poveljstva tvoril enega izmed glavnih stebrov ruskega odpora proti zmagovitemu zaletu zaveznikov sil. Vsi listi so tudi mnenja, da bo zavzetje Stalina imelo velike vojaške posledice na vsem odseku med Rostovom in Harkovom. Vsi listi brez izjeme omenjajo tudi doprinos italijanskega ekspedicijskega zbora k skupnemu uspehu. Nekaterim listom daje ta doprinos ugodno priliko za obračunavanje z angleško-sovjetsko propagando, ki skuša prav te dni z izmišljenimi vestmi vzbuditi vtis, da se italijansko-nemško prijateljstvo krha. Toda vsi ti propagandni poskusi ne morejo izbrisati uspehov, ki so jih dosegli vojniki Osi v skupni borbi proti skupnemu sovražniku.

Tudi ameriški listi ne morejo tajiti uspeha

New York, 23. okt. s. Tudi ameriško časopisje je prisiljeno sedaj priznati velike uspehe zaveznikov sil v borbi proti Sovjetski Rusiji. Tako ugotavlja na primer vojaški sotrudnik lista »New York Times«, da prodirajo sils Osi, potem ko so zasedle ogromne in najbolj bogate predele sovjetskega ozemlja, k nadaljnjim važnim so-

Na običajni konferenci z novinarji je Roosevelt na vprašanje nekega novinarja, kakšna je prav za prav razlika med piratstvom in vojnim dejanjem, izjavil, da trenutno tega ne more reči, da bo pa stvar premissil.

Poleg stavk in drugih težav, ki ovirajo in zadržujejo ameriško vojno produkcijo, pa se je v zadnjem času pojavil še odpor mnogih industrijcev proti temu, da bi stavili svoje tovarne na razpolago za naročila vlade. Zaradi tega so oblasti sprožile hudo propagando proti takim industrijcem. Iz Washingtona bodo te dni krenili trije vlaki s funkcionalni ministrstvom za narodno obrambo. Prepotovali bodo celo vrsto dežel in širili vojno propagando.

vjetskimi središčem. Ako bo po zadnjem delu Ukrajine padlo v nemške roke tudi industrijsko področje Moskve, se bo vojna sposobnost Rusije skrčila na zelo kritičen obseg. Tudi list »Philadelphia Inquirer« smatra položaj Rusije za zelo resen. Zavzetje Stalina po italijanskim in nemških četah je lahko po mnenju lista v gotovem pogledu nevarnejše od kapitulacije Moskve, to pa zaradi ogromnega industrijskega pomena tega središča Doneške kotline.

Boji španske divizije

Berlin, 23. okt. s. Kakor doznava poročevalec agencije DNB iz vojaškega vira, so se borbe na severnem odseku vzhodnega bojišča uspešno udeležile v zadnjih dneh tudi čete španske divizije. S svojim junaškim zadržanjem so španci vojniki bistveno pripomogli k prehodu preko neke reke ter k stretju boljševiškega odpora na tem odseku.

Poročevalec iste agencije doznava iz vojaškega vira, da so bili pri letalskih napadih nemškega letalstva na odseku vzhodnega bojišča 20. t. m. uničeni 3 sovjetski tanki, 3 topovi, 247 prevoznih avtomobilov in več drugih prevoznih sredstev.

Madžarski listi o zavzetju Stalina

Budimpešta, 23. okt. s. Zavzetje Stalina po nemških in italijanskih četah vzbuja še vedno pozornost madžarskega

Moskva v toči bomb

Nemški letalski napadi noč in dan — Udeležujejo se jih t. soči bombnikov in lovcev

Berlin, 23. okt. d. Kakor se doznava na merodajnem mestu, je doživela sovjetska prestolnica večeraj najsilovitejše letalske napade v tej vojni. Tisoč nemških bombnikov in bojnih letal so brez odmora bombardirali Moskvo podnevi in ponoči. Sovjetska prestolnica doživlja usodo Londona, toda po obsegu in številu letal so napadi na Moskvo še silovitejši. Če dosežani učinki so bili strahoviti. Celi okrajni mesta so v razvalinah. Napadi so usmerjeni predvsem na železniške postaje, skladišča, vojno industrijo in razne oskrbovalne naprave.

Istočasno pa se z nezmanjšano srčnostjo nadaljujejo borbe na vsej fronti. Nemške in zavezniške čete sovražniku nikjer ne dajo miru in mu ne pustijo priti do odhoda. Kljub skrajno slabemu vremenu in mrazu se na vsej fronti nadaljujejo ofenzivne operacije, ki bodo kmalu rodile sadove.

Prave za umik iz mesta

Stockholm, 23. okt. s. »Stockholm Tidningen« beleži v svojem poročilu o dogodkih v Moskvi, da je bilo zadnje dni v Kremlju in drugih pomembnejših javnih poslopih v Moskvi opaziti živahno delovanje ruskih inženjerskih oddelkov. Večji inženjerski oddelek je očito prejel nalogo, da podminira Kremelj in druga najvažnejša poslopja tako, da bi jih Sovjeti v danem primeru pognali v zrak. Ukrepi so tudi vse potrebno, da bodo nekaj poslopij zažgali.

Izpraznjene tovarne

Stockholm, 23. okt. s. Neka ruska radijska postaja je večeraj zjutraj objavila, da so morali v Moskvi zapreti večje število tovarnih in delavnic, ker so se delavci odpravili na fronto, da bi sodelovali pri obrambi mesta. Periodični listi so prenehali izhajati. Dnevnik izhajajo le v zelo omejeni nakladi.

Diplomati v Kujbševu

Stockholm, 23. okt. s. Sodeč po brzjavki, ki jo je danes sprejel zunanje ministrstvo v Stockholmu, je švedsko poslanstvo v Sovjetski Uniji že prislopo v Kujbšev (Samaro), kjer je sedaj novi sedež Stalinaove vlade. Tudi večina drugih poslanstev se je že preselila v Kujbšev ali pa je na poti tja.

Dva cilja severnih armad

Berlin, 23. okt. s. »Börsenzeitung« razpravlja o zadnjih vojaških dogodkih na vzhodnem bojišču in obuja spomin na zmagoviti pohod felmaršala v. Loeba na severnem odseku bojišča. Te čete so imele dvojnalo: da očistijo baltičsko področje in da zasedejo Petrograd. Prvi cilj je bil v celoti dosežen, drugi pa bo v kratkem. List poudarja pri tej priliki pomen tesnega sodelovanja med kopinimi pomorskimi in letalskimi silami, ki se je v celoti izkazalo kot učinkovito, zlasti na tem odseku bojišča.

Stalinov cinizem

Rim, 23. okt. s. Po izjavah, ki jih je podal lord Beaverbrook o posebnih duhovnih sposobnostih Stalina v nedavnih moskovskih razgovorih ob sestanku trojne konference, zaslužijo pozornost tudi zanimive izjave ameriškega delegata Harrimana, ki se v ostalem povsem ujemajo z onimi njegovega angleškega tovariša. Stalin mora biti zares zanimiv tip, ako je lord Beaverbrook svoje osebne vtise o njem

časopisja. Včerajšnji večerni listi so objavili v dopisih iz Berlina in Rima ter pod ogromnimi naslovi vse značilne podrobnosti o zavzetju tega važnega industrijskega središča v Doneški kotlini. List »Pesti Hirlap« piše, da je bil doprinos italijanskih čet v bitki za zavzetje Stalina odločilnega pomena. Zlasti pa je značilno, da so čete obeh velesil osi skupno zasedle mesto, ki nosi ime rdečega tirana.

Vsestranska premoč zaveznikov vojsk

Helsinki, 23. okt. s. Ujeti sovjetski polkovnik je danes izjavil, da so po poslednjem nemškem napredovanju na osrednjem odseku vzhodnega bojišča gotovo že prekinjene vse vezi med Timošenkovimi in Vorosilovimi četami. Po mnenju sovjetskega oficirja so tudi boljševiki že prepričani, da je usoda zapečatena. Videl sem, je dejal sovjetski oficir, kako je bil uničen moj polk do poslednjega moža, in mislim, da ne moremo niti storiti proti ogromni sovražnikovi premoči, proti spretnosti in silovitosti nemške vojske. Sovjeti so sicer poskušali izkrcati kakih 10 bataljonov izvežbanih mornarjev na južni obali Finskega zaliva, toda uničevalni ogenj nemškega topništva je bil tako silen, da je od petih bataljonov, ki se jim je posrečilo približati se obali, ostalo samo 12 mož in dva politična komisarja.

zdržil v označbo »šaljivec«. Harriman pa je to označbo še bolj potrdil, ko je o Stalinu dobesedno izjavil: »Mož je poln finega humora, ki ga kaže tudi v povsem resnih stvareh.« Stalin, je dejal Harriman, bell svoj razgovor na debelo z raznimi duhovitostmi, ki se očividno nanašajo na predmet razgovorov.

V trenutku ko se velika Stalinaova država v glavnem po njegovi krivdi nahaja v najbolj tragični dobi svoje zgodovine, v trenutku, ko milijoni njegovih sorojakov umirajo na bojiščih in drugi milijoni postajajo ujetniki, v trenutku, ko najbolj grozni vihar uničuje njegovo državo, imajo duhovitosti Stalina prav gotovo značaj kriminalnega cinizma, ki v ostalem odgovarja značaju najbolj krvavega in nesrečnega moža, kar jih zgodovina pozna.

Italija in Finska

Helsinki, 23. okt. s. Italijanski poslanik Cicconardi je imel dolg prisrčen razgovor s finskim zunanjim ministrom Guttingom. Finski zunanji minister je povabil diplomatski zbor na kratek obisk mesta Viborga, ki se ga bodo udeležili vsi v Helsinkih zastopani inozemski diplomati, med njimi tudi ameriški poslanik, ki se bo mogel tako na licu mesta prepričati o dobrinah civilizacije, katere pobornik je »drugi prijatelj Stalina«.

Boljševška doslednost

Lizbona, 23. okt. s. Portugalski list »Quero« piše v zvezi s Stalinovim beganjem po Rusiji, kje bi našel primeren sedež za svojo vladno, da je značilno, da je njegov agent v Veliki Britaniji žid Majski pristvoval pri svečani verski slavnosti znane londonskega nadškofa. Bilo bi zanimivo vedeti, pripominja list, ali se je Majski podal na to versko slavnost z diplomom častnega člana sovjetske brezbožne organizacije, ki jo je pred dnevi prejel od tovariša Stalina.

Letalska vojna

Berlin, 23. okt. s. Pri nekom izvidniškem poletu so nemška letala v bližini Farorskih otokov večeraj potopila 1500-tonski parnik, poškodovala pa drugo 5000-tonsko ladjo.

Berlin, 23. okt. s. Preteklo noč je gotovo število angleških bombnikov izvršilo napade na zapadno in srednjo Nemčijo. Letala so metala rušilne in zažigalne bombe na razna mesta, kjer je bila ponekod povzročena materialna škoda. Med civilnim prebivalstvom je nekaj mrtvih in ranjenih. Po doslej dospelih vesteh so bili sestreljeni trije sovražni aparati.

Kodanj, 23. okt. s. Angleška letala so spet napadla nekaj krajev v Jutlandiji. Nekaj civilnih poslopij je bilo poškodovanih. Eno letalo je bilo sestreljeno. Od štirih članov posadke so bili trije ubiti, četrti pa je nevarno ranjen.

Stockholm, 23. okt. s. »Stockholm Tidningen« objavlja vest iz New Yorka, da so se nemška bojna letala, ki jih smatrajo za nevarnost za ameriške ladje na severnem Atlantskem oceanu, pojavila že zelo daleč nad oceanom. Tako so z ameriške ladje »Calibur« opazili neko nemško letalo 250 milj zapadno od Azorov.

Velika angleška petrolejska ladja potopljena

Washington, 23. okt. u. V newyorških pomorskih krogih se je izvedelo, da je bila na severnem Atlantskem Oceanu potopljena 8.300-tonska angleška petrolejska ladja »Aurisc«. Ladja je bila, polno natočena, na poti v Anglijo.

Junak Filippo Corridoni

Dne 23. oktobra 1915 je junak padel v borbi za domovino »apostol dela in junak domovine« Filippo Corridoni, kakor je o njem dejal Mussolini. Bil je odklikovan z zlato kolajno, njegovo odklikovanje pa je bilo tedaj takole utemeljeno: Na čelu svoje čete, med prepevanjem rodoljubnih pesmi se je prvi in z vso gorečnostjo vrget v napad proti zelo težki sovražni postojanki ki ter jo med prvimi zavzel. Z izredno drznostjo je stojal na zavzeti postojanki z vzkliki: »Zmaga! Živela Italija!« vzdobal svoje tovariše, ki so mu sledili, da bi dosegli cilj, dokler ni padel, zadet od sovražnega svineca.

Spomin na tega velikega junaka domovine je bil nedavno svečano proslavljen v Parmi. Kot predsednik milanske sindikalne zveze je že od početja 1914 dalje zaslužil kategorični imperativ, ki ga je tedanja vojna postavljala delavcem: da ni mogoče ločiti usode delavstva od usode domovine in da je potrebno položiti temelje za novo organizacijo dela, ki naj bi bilo urejeno tako, da bi bilo povsem enakovredno vsem drugim gospodarskim silam države. Že tedaj je tudi pravilno poudarjal potrebo, da je treba ne le braniti, temveč tudi uveljaviti vse latinske kreposti.

Sodeloval je z Mussolinijem v borbi na

življenje in smrt proti Giolittijevi in socialistični nevtiralnosti ter se, kakor Mussolini, navduševal za osvobodilno in obrambno vojno, za vojno izrazito revolucionarnega značaja, ki naj bi odločila o usodi človeštva vsaj za eno stoletje. Ogrevan se je za to, da bi Italija po vojni ustvarila osnovne nove in resnične socialne pravilnosti.

Tedanja vojna pa je bila le uvod v drugo in večjo vojno, v kateri naj bi bile končno odločene borbe med idealnimi stremiljenji ter gospodarskimi nasprotji. Ona vojna je bila prvi stik udara sovražnih sil, ki naj bi kasneje dala pečat nove svetovne ureditve na osnovi dela kot temelja političnih oblik proti staremu izkoriščevalnemu plutokratskemu svetu.

Tudi v tem pogledu je bil junak Filippo Corridoni predhodnik in glasnik fašistične revolucije. Kakor stari kristjani, tako je tudi on s svojo slavno smrtjo, kot je to napisal Duce, prešel skozi »obhajilo krvi« in postal narodni junak, vzet neposredno iz ljudstva in kot tak najbolj plemenit in velikodušen tolmač njegovega temperamenta in njegovih čustev. Z njim je vsa delovna Italija prešla obhajilo krvi, svoje prvo obhajilo krvi. Od tedaj se je začel notranji razvoj k novim obzorjem, ki so tudi rimskemu imperiju določila nova pota.

Os je tudi v gospodarskem pogledu trdna celota

Programatična govora m'nistrov Riccardija in dr. Funka na slavnostni poslovilni večerji v Rimu

Rim, 23. okt. s. Snuči je minister za devize in valute Rafael Riccardi priredil slavnostno večerjo v čast nemškemu gospodarskemu ministru in predsedniku nemške državne banke dr. Walterja Funka ter njegovemu spremstvu. Večerja je bila v Oficirskem domu v palači Barberini. Med drugimi so se je udeležili finančni minister Revel, prosvetni minister Bottai, dalje ministri Cassinari, Horst Venturi in Ricci, načelnik glavnega generalnega štaba general Caballero, državni podtajniki Russo, Favagrossa, Lissia, Gianetti, Janelli, de Marsanich, Amicucci in podtajnik stranke Venturi, nemški poslanik von Mackensen, dr. Clodius in druge ugledne osebnosti.

Minister Riccardi je pozdravil svojega gosta in izjavil, da je bil njegov obisk v Italiji sprejet z največjimi simpatijami in zadovoljstvom. Opozoril je na pomen gospodarskega činitelja v novem redu, ki ga gradiata voditelja obeh revolucij. Velikostni vojni dogodki, ki so se izvršili v zadnjih časih, so zmerom bolj oddaljili nevarnost, ki je grozila Evropi in stoletni civilizaciji starega kontinenta. Dan za dnem ojačujejo kontinentalno solidarnost, ki je osnova novega političnega, gospodarskega in socialnega reda. Gospodarska struktura Nemčije, h kateri ste toliko prispevali z vašim delom, duhom in vero, je postala odločilnega pomena za zmago, proti kateri so se postavile zatratne sile in nečloveška gospodarska blokada. Že od nekdaj smo trdili, da je tretja, gospodarska fronta, sposobna vzdrževati pritisk v sedanosti in bodočnosti. Tvrno sodelovanje onih sil in gospodarska solidarnost jamčita, da bo dosežena zmaga tudi na gospodarskem polju. Minister je opozoril na razgovore, ki jih je imel z nemškimi državnikom že lani v Berlinu. Že tedaj je bilo mogoče ugotoviti popolno identičnost stališč nemške in italijanske vlade glede gospodarskih problemov. Ne glede na to, ali bo vojna kratka ali dolga, se gospodarski program, ki je tesno podrejen političnim načelom, kakor jih izjavljata oba voditelja, od kraja izveden. Višji življenjski standard narodov z ojačenjem produkcije in povečanjem konzuma, stalno upoštevanje skupnih prvenstvenih potreb v okviru evropskega gospodarstva, razvoj in ojačenje medsebojnega trgovskega prometa, načelo nacionalne avtarkije, pospeševanje produkcije in dela, politični in gospodarski red, uravnavanje cen, industrijsko in kmetijsko sodelovanje, večja svoboda posameznih producentov, ureditev plačilnih sredstev v okviru načela o evropskem gospodarstvu, interkontinentalna trgovina in večji promet s preokceanskimi deželami, to so glavni problemi in prav gotovo ne tajnstveni argumenti, glede katerih smo

se popolnoma sporazumeli. V evropskem redu, je minister Riccardi dejal, podpira junastvo vjovak in razum voditeljev nove gospodarske horizonta, ustvarja nove vire dela in bogastva. Pravičen mir, ki si ga naša voditelja prizadevata doseči in za katerega se naši narodi bore, bo plačilo za vse žrtve krvi in imetja, ki jih naši narodi ponosno prenašajo. Ob zaključku je minister Riccardi nazdravil kancelarju Hitlerju in oboroženim silam osi, ministru drju Funku in nemškemu narodu.

Minister dr. Funk se je v svojem odgovoru zahvalil za časti in gostoljubje, ki je bilo izkazano nemški delegaciji. Sprejem je napravil nanjo najgloblji in največji vtis, tako da ga ne bodo nikoli pozabili. Posebno pa ne bo pozabil izredno prisrčnega sprejema, ki ga je doživel pri velikem Duceju. Nemški narod in vlada v polni meri cenita težko delo Ekselence Riccardia. Znano je, da se je z železno energijo lotil najkompliciranjših gospodarskih problemov, ki so nastali tudi za italijanski narod zaradi vojne. V posebno zadoščenje nam je, je dejal, da so se pri pogajanjih, ki se bodo danes zaključila, v popolnem sporazumu razčistila vsa najvažnejša gospodarska vprašanja, ki so pečača zaradi vojne in za novi red. Njihov rezultat bo zvest, da sta italijansko in nemško gospodarstvo eno. Posebej je treba opozoriti v tej zvezi, da so veličastne zmage oboroženih sil nad skupnim boljševiskim sovražnikom omogočile, že sedaj ustvarjati osnovo za bodoči gospodarski razvoj, ki bo v ogromni meri ojačil gospodarstvo osi in jamčil celim generacijam za gospodarsko solidarnost evropskega kontinenta. S tako perspektivo in takim duhom sta hotela oba voditelja po zadnjih vojaških dogodkih zagotoviti svetovni pomen novi Evropi in tako dovršiti svojo resnično evropsko mislijo. V sedanji vojni ni odločilnega pomena, da začasno manjka ena ali druga sirovina ali da narodu primanjkuje za nekaj časa eno ali drugo blago. Odločilno je nasprotno dejstvo, da smo dosegli zmago v gospodarski vojni, ker angleška blokada dejansko ni uspela. Naša neomajna vera v oba voditelja, disciplina naroda in še posebna gospodarska struktura naših dveh držav kakor tudi borbeni duh fašistične in narodno socialistične revolucije, ki je prežela oba naroda do dna, so jamstva, da bodo tudi doslej neurejeni politični problemi srečno rešeni. Sprito pomno zavesti o zmagi, ki nam je nihče ne bi mogel iztrgati, je minister Funk nazadnje izrazil udane pozdrave Nj. Vel. Kralju in Cesarju, velikemu Duceju fašistične Italije ter najboljši želje prijatelju Riccardiju, fašistični vladi in vsemu italijanskemu narodu.

Madžari so ponosni na svoje čete

Budimpešta, 23. okt. s. Poslanska zbornica je včeraj obnovila svoje delo. Predsednik zbornice je ob pritrjevanju vseh poslancev otvoril zasedanje s pozdravom madžarskim četam, ki se ramo ob rami bore s četami Osi v skupni borbi proti boljševizmu, ki je še včeraj predstavljal resno nevarnost za evropsko civilizacijo in za obstanek madžarskega naroda. Predsednik se je spomnil tudi junaške borbe Finske proti boljševizmu. Poslanska zbornica je odobrila pozdravno brzojavko s čestitkami predsedniku finskega parlamenta.

Z današnjim ukrepom madžarskega notranjega ministra je bilo za tri dni ustavljeno tiskanje nekega dnevnika. Ta ukrep je bil izdan za to, ker je list objavil čla-

nek, ki bi utegnil škoditi državnim interesom.

Madžarski listi še nadalje komentirajo ugodni razvoj operacij v južnem odseku vzhodnega bojišča ter spet poudarjajo doprinos italijanskih čet k zmagi. Po informacijah iz madžarskega generalnega štaba zavezniki čete še nadalje zasledujejo sovražnika, ki se je v zadnjih 24 urah večkrat poskušal iznebiti oklepa Osi. Vsi ti poskusi sovražnika pa so propadli, spritič ofenzivne odločnosti zaveznikov. Tudi madžarske čete, ki uspešno sodelujejo pri operacijah, so odbile več sovražnih napadov in prizadevale sovražniku hude izgube. Po zavzetju Doneške kotline, pripominjajo listi, se je površina zavezečega sovjetskega ozemlja razširila na 1.500.000 kvadratnih kilometrov.

Nesoglasja med Anglijo in Zedinjenimi državami

Vedno češči medsebojni očitki — Politična naivnost Američanov — Nesmiselne spletke proti Osi

Washington, 23. okt. s. Doznava se, da se je v ameriških bančnih krogih pokazala velika nejevolja zaradi zlorab angleških oblasti, ki so n. pr. pred kratkim zaplenile na Trinidadu 75.000 dolarjev, last banke »National City Bank«, ki jih je banka hotela prenesti iz Rije de Janeiro v Zedinjene države. Listi, ki pišejo o tem, pripominjajo, da predstavlja ta zaplenba samo eno izmed nestetih zlorab angleških oblasti na Trinidadu.

Rim, 23. okt. s. Nekateri londonski listi, med njimi »New Chronicle« in celo Edenov organ »Yorkshire Post« objavljajo ostre kritike, ki so to pot naslovljene na ameriško

zaveznico. Londonski listi smatrajo namreč, da po zadnjih komentarjih ameriškega časopisa o najnovejših dogodkih na Daljnem vzhodu ni pričakovati, da bi vlada Zedinjenih držav pokazala potrebno energijo in odločnost nasproti Japoniki. »Yorkshire Post« skuša popraviti ta svoj vtis z izjavo, da Amerika še dolgo ni pripravljena na vojno. Veron Bartlett je v nekem svojem govoru v spodnji zbornici izjavil glede tega, da je treba Zedinjene države smatrati samo za orožarno demokracijo in da sedanja vojna ni »samo« angleška vojna.

Berlin, 23. okt. s. »Völkischer Beobachter« piše, da London in Washington slej ko prej

nadaljujeta s svojo taktiko, da vselej zankata sovražniku najbolj očitne kreposti in sposobnosti, med tem ko si jih pripisujeta sama sebi. Tako je treba biti zares tako politično in diplomatsko naiven, kakor to znajo biti Američani, da se je mogoče slepiti s pripovedkami, kakršna je ona, ki si jo je pred kratkim izmislil ameriški državni podtajnik Long o tako zvani nemški zahtevi, da bi Italija stavila Nemcem na razpolago en milijon čet na vzhodno bojišče. V Ameriki si najbrž še vedno utvarjajo, da je mogoče morda samo za hip razdružiti obe velesili ost, čeprav se je njuno sodelovanje v zadnjih letih skupne akcije ter skupne povezanosti usod pokazalo za granitno in nerazdružljivo. Kdor pa kljub temu še nadalje verjame v nasprotno, dokazuje ne le svojo naivnost, temveč tudi strahotno absurdnost.

Amerika bi rada vojaška oporišča v Sibiriji

Washington, 23. okt. s. Senator Wallgren, ki vedno podpira Rooseveltovo politiko, je stavil v poslanski zbornici predlog, naj bi Amerika vzela v najem nekatera vojaška oporišča v Sibiriji.

Nezadovoljstvo v Mehiko

Washington, 23. okt. s. V tukajšnjih uradnih krogih so z nejevoljo vzeli na znanje vest o odločitvi mehiškega predsednika, da smejo na mehiškem ozemlju še nadalje ostati italijanski in nemški mornarji, ki jih je skupno 560 in ki so bili v aprilu letošnjega leta ustavljeni v mehiških vodah.

Ponesrečena ameriška letala

Panama, 23. okt. s. Tri letala Zedinjenih držav so tu strmoglavila na tla. Vzroki niso, pri kateri so vsi piloti izgubili življenje, niso znani.

Slovaški voditelji pri kancelarju Hitlerju

Bratislava, 23. okt. s. Slovaški listi poudarjajo na vidnih mestih pomen obiska predsednika dr. Tisa ter glavnih članov slovaške vlade pri Hitlerju ter opozarjajo zlasti na važnost Hitlerjevega povabila slovaškim političnim voditeljem, da pridejo na te razgovore z nemškimi voditelji. Prav tako omenjajo listi prisrčno razgovorov, ki so se ob tej priliki vršili v duhu »skrenega prijateljstva ter bratstva v orožju obeh zaveznških narodov.

Rumunski Židi morajo oddati del svojih oblek

Bukarešta, 23. okt. s. Današnji uradni list rumunske vlade objavlja ukaz, ki obvezuje vse polnoletne žide moškega in ženskega spola, da takoj po objavi ukaza brezplačno izročijo svoja oblačila in svoje perilo v določenem razmerju s svojimi dohodki. Tako morajo na primer oni, katerih letni dohodek znaša 72.000 do 100.000 lejev, izročiti tri obleke, tri pare čevljev, tri srajce, tri pare spodnjih hlač itd., oni pa, katerih letni dohodek znaša 300.000 lejev, štiri obleke, 12 srajce, 12 parov spodnjih hlač itd. Vsa ta oblačila morajo židovske verske občine zbrati najkasneje v 30 dneh in jih izročiti državi. Kdor bi se temu uprl, bo kaznovan z zaporom od 5 do 10 let ter z denarno kaznijo od 100.000 do 500.000 lejev.

Odstop islandske vlade

Rim, 23. okt. s. Angleška informacijska agencija doznava iz Reykjavika, da je v sredo islandska vlada podala ostavko.

Patenti di abilitazione alla guida di autoveicoli

L'Alto Commissariato per la Provincia di Lubiana fa presente quanto segue: Si è rilevato che le richieste per convalida delle patenti di abilitazione alla guida di autoveicoli sono incomplete o insufficientemente documentate.

Si fa presente agli interessati che le richieste in parola fatte in carta semplice ed indirizzate all'Ufficio Motorizzazione Civile dell'Alto Commissariato, Lubiana, Gledalska 11, debbono contenere anche i dati relativi al grado della patente richiesta: primo grado, secondo grado o terzo grado. In merito a quest'ultimo grado indicare particolarmente se per autovetture in servizio pubblico da piazza e da noleggi; per autotreni (autocarri con rimorchio); per autocorriere in servizio pubblico sulla linea da indicare.

Per quanto riguarda gli allegati, s'informano gli interessati che i certificati penali vengono rilasciati dalle Procure del Re Imperatore presso i Tribunali Civili e Penali e quindi non possono essere sostituiti con certificati di buona condotta; che i certificati di residenza rilasciati dalla R. Questura e rispettivamente dal Comune competenti non sono da confondere con certificati di cittadinanza.

Inoltre deve essere accluso ad ogni richiesta: 1) patentino vecchio di abilitazione per autista; 2) Due fotografie recenti, formato 4,5x4,5 cm; 3) L'importo di L. 5.— in contanti per il costo del libretto.

Vozaške izkaznice za motorna vozila

Visoki Komisariat za Ljubljansko pokrajino opozarja:

Opazilo se je, da so prošnje za izdajo novih vozaških izkaznic nepopolne ali pomanjkljivo opremljene.

Opozarjajo se vsi prizadeti, da morajo zadevne, nekolikovane vloge, naslovljene na Urad za civilno motorizacijo Visokega Komisariata v Ljubljani, Gledalska ulica 11, vsebovati tudi podatke o stopnji vozaške izkaznice: prva, druga ali tretja stopnja; pri tretji stopnji, kolikor prihaja iz pošte, je treba navesti poleg tega: ali za avtomobilske in najemne avtomobile, ali tovrstne avtomobile s priklopniki, ali pa za avtomobuse v javnem prometu s polmesnecem navedbo dotične proge.

V pogledu priloge, ki jih je treba priložiti vlogi, naj se upošteva, da izstavlja kazenske liste drž. tožilstva in te listine zato ne nadomestujejo pravilne priprave; dalje, da izdaja potrdila o bivanju uprava policije ozir. pristojna občina in se to potrdilo ne more zamenjati z domovnico. — V ostalem je treba prošnji priložiti staro vozaško izkaznico, 2 novejši fotografiji formata 4,5 x 4,5 cm in v gotovini 5 lir za novo vozaško izkaznico.

Gospodarstvo

Industrijalizacija Južne Italije

V zadnjih letih se je gospodarska struktura Južne Italije bistveno spremenila. Področje Južne Italije, ki obsega Apeninski polotok južno od Rima in kjer je preko 8 in pol milijona prebivalcev, je bilo od nekdaj zanemarjeno in je bilo zlasti v nasprotju z industrijsko visoko razvito Severno Italijo. Gospodarski razvoj tega področja je oviralo predvsem pomanjkanje vode pri sicer zelo rodovitni zemlji. Proletarizirano kmetijsko prebivalstvo je bilo skozi stoletja v odvisnosti od malega števila veleposrednikov. Prvi koraki fašistične vlade so šli za to, da se energično uveljavi državna avtoriteta na tem področju, kjer je prej vladala precejšnja pravna nesigurnost zaradi obstoja raznih tajnih in obrambnih organizacij. Druga skrb je šla za to, da se uredi vprašanje vode. Zgrajeni so bili ogromni vodovodi in akvedukti, ki omogočajo sedaj obsežno namakanje plodne zemlje. Ogromno delo predstavlja zlasti gradnja apulskega akvedukta z gosto mrežo naprav za namakanje. Vzoredno so bila izvršena dela za osušitev nižin, ki so prej predstavljale leglo malarije. Za intenzivno izkoriščanje zemlje pa je bilo treba rešiti tudi agrarno vprašanje in pritiči s pametno naseljitveno politiko. Dalekosežna agrarna reforma na tem področju je v glavnem že izvršena.

Tako so bili ustvarjeni pogoji za dvig kmetijske produkcije in za zboljšanje socialnega položaja podeželskega prebivalstva.

V zadnjem desetletju pa je šlo prizadevanje vlade tudi za tem, omogočiti industrializacijo Južne Italije, s katero naj bi se ustvarila možnost zaposelitve stalno rastočega prebivalstva in odstranila velika razlika v socialni strukturi med severom in jugom. V nekaj letih so bila v Južni Italiji ustanovljena številna velika industrijska podjetja, ki zaposlujejo danes že znatno število delavcev. Uspeh teh ukrepov se kaže v postopnem dvigvanju povprečnega življenjskega standarda južnoitalijanskega prebivalstva. O naglem industrijskem razvoju Južne Italije nazorno pričajo naslednje številke: leta 1931 je bilo na področju Južne Italije le 64.000 industrijskih delavcev, leta 1940 pa že 150.000. Ker je bilo prav v zadnjem času ustanovljenih še mnogo novih velikih podjetij, računajo, da bo v nekaj letih število industrijskega delavstva v Južni Italiji naraslo na 300.000 do 500.000. Med novimi velikimi podjetji, ki so bila zgrajena na tem področju, je največ podjetij za predelovanje kovin in za strojno industrijo, poleg tega pa se je močno razvila tudi industrija celuloze in papirja.

Francija ima samo 39 milijonov prebivalcev

Francoski statistični urad je te dni objavil statistiko o gibanju prebivalstva, izpopolnjeno s podatki, zbranimi na podlagi živilskih izkaznic. Po teh podatkih je imela Francija 1. aprila t. l. brez Alzacije in Lorene 39,3 milijona prebivalcev in sicer nekaj več 25 milijonov v zasedenem ozemlju in 14,2 milijona prebivalcev v nezasedenem ozemlju.

Po ljudskem štetju z dne 8. marca 1936 je imela celotna Francija nekaj več 42 milijonov prebivalcev, od tega 39,78 milijona prebivalcev v Franciji brez Alzacije in Lorene in 2,23 milijona v Alzaciji in Loreni.

Če se število prebivalcev Francije brez Alzacije in Lorene na dan 1. aprila t. l. (39,3 milijona) primerja z ustrežajočimi števili po ljudskem štetju v letu 1936. (39,8 milijona), je razvidno nazadovanje za pol milijona prebivalcev. Dejansko nazadovanje števila prebivalcev pa mora biti še občutnejše. Čeprav se obe številki (39,8 milijona za leto 1936. in 39,3 milijona za letošnje leto) nanašata na isto teritorialno področje, nam primerjava ne kaže točne slike, ker je sedaj v Franciji še okrog 100.000 beguncev iz Alzacije in Lorene in vrhoteča znatno število tujcev, zlasti iz Nemčije (zasedbena vojska seveda ni vpotevana), na drugi strani pa je v Nemčiji še okrog 1,3 milijona francoskih vojnih ujetnikov in okrog 60.000 francoskih delavcev.

Razmerje med številom rojstev in smrtnimi slučajev (brez padlih ali umrlih vojakov) je pokazalo v letu 1940. novo poslabšanje. Leta 1938. so rojstva zaostajala v primeru s smrtnimi slučajev za 40.700; ta primanjkljaj se je v naslednjem letu zmanjšal na 28.900, v prvem polletju 1940 pa se je dvignil na 131.800. V prvem lanskem četrtletju je bilo število rojstev še ugodno in je naraslo na 160.000 (prejšnje leto 145.000), v drugem četrtletju pa je pod vplivom vojne naglo nazadovalo na 138.000 (149.000). Število civilnih smrtnih slučajev pa se je v prvem četrtletju povzpelo na 252.000 (prejšnje leto 178.000) in v drugem četrtletju na 178.000 (159.000).

Pridobivanje mineralnega olja iz bituminoznega škrljčevca

Te dni smo poročali, da bodo na švedskem pri Kverentorpu v kratkem dogradili veliko tovarnico za pridobivanje pogonskega goriva iz bituminoznega škrljčevca z letno kapaciteto 30.000 ton pogonskega olja. Pridobivanje olja iz bituminoznega škrljčevca zavzema splošno velik pomen v bodoči oskrbi Evrope s pogonskim gorivom. Že v raznih državah, zlasti v Italiji, v Srednji Franciji in v Nemčiji že pridobivajo mineralno olje iz takega škrljčevca. V tej zvezi pa so zlasti pomembna ogromna ležišča bituminoznega škrljčevca v Estoniji v okolici Pejpuškega jezera, kjer cenijo ležišča tega škrljčevca na manj 5 milijard ton. Vrh tega je verjetno, da so tudi na sovjetskem področju vzhodno od Pejpuškega jezera enako velika ležišča.

Bituminozni škrljčevci, ki so pridobiva ob Pejpuškem jezeru, pa je zlasti pomemben zaradi tega, ker vsebuje izredno visok odstotek mineralnega olja, namreč 27%. In se pogosto ta škrljčevce uporablja tudi neposredno za kuravno. Ena od petrograjskih elektrarn je zgrajena izključno za kuravo bituminoznim škrljčevcem. V Estoniji se je že pred vojno znatno razvil pridobivanje mineralnega olja iz tega škrljčevca in je leta 1939 znašala produkcija že 182.000 ton olja, nasproti 112.000 tonov v letu 1937. Estonija je v svojo potrebo in je pogonskem olju krila na ta način in je imela vrhu tega v letu 1939 izvoznih presežek 73.000 olja. Za Evropo so te količine sicer majhne, vendar se da produkcija znatno povečati. Po zasedbi Estonije od strani Sovjetske Rusije je tudi sovjetska vlada posvetila temu vprašanju pozornost in je sestavila načrt, po katerem naj bi se produkcija popetorila. Do izvršitve tega načrta pa ni prišlo.

Sedaj so stvar vzela v roko nemška zasedbena oblast, ki nameravajo še v večjem obsegu povečati pridobivanje škrljčevca in zgraditi več destilacij za pridobivanje olja. Nemški strokovnjaki cenijo, da se iz ogromnih ležišč bituminoznega škrljčevca ob Pejpuškem jezeru lahko pridobi v celoti 1000 milijonov ton mineralnega olja, kar je ogromna količina, če upoštevamo, da je znašala leta 1938 celotna proizvodnja mineralnega olja v kontinentalni Evropi (brez Sovjetske Rusije) okrog 30 milijonov ton. Seveda pa so potrebne, če se produkcija v znatnem obsegu dvigne, velike investicije, in bo mogoče to produkcijo povečati le postopno.

Gospodarske vesti

— Udeležba italijanskega kapitala v rumunskem gospodarstvu. Rumunski gospodarski dnevnik »Excelsior« je te dni obja-

vil zanimiv članek o italijansko-rumunskem gospodarskem sodelovanju, zlasti na področju industrije, trgovine in financ. To sodelovanje se kaže daleč nazaj v dobo, ko je tržaška zavarovalnica Assicurazioni Generali ustanovila Prvo rumunsko zavarovalno družbo. Pozneje so bile številne rumunske industrijske in finančne družbe ustanovljene s sodelovanjem italijanskega kapitala. Leta 1920. je bila ustanovljena Banca Commerciale italiana e romana z glavnico 100 milijonov lejev, in sicer s sodelovanjem zavoda Banca Commerciale Italiana, Italijanska petrolejska družba »AGIT« se je udeležila pri ustanovitvi rumunske petrolejske družbe »Prahova« z glavnico 330 milijonov lejev. Postopno se je italijanska udeležba pri rumunski petrolejski industriji še povečala. Znatna je tudi udeležba italijanskega kapitala v rumunski lesni industriji, pri čemer sta sodelovali zlasti družba Feltrinelli v Milanu in Banca Commerciale Italiana. V rumunski tekstilni industriji znaša italijanska udeležba okrog 430 milijonov lejev in se znaša predvsem na industrijo svile in bombaža. Nadalje obstajajo italijanski interesi v rumunski kemični in elektrotehnični industriji ter v kovinski in strojni industriji. Znatna je tudi udeležba v stavbi industriji ter pri gradnji cest, predvsem s sodelovanjem zavarovalnice Assicurazioni Generali in tvrdke Puricelli v Milanu. Tuji v letu 1940. se je italijanski kapital navzlic znatnim notranjim potrebam udeležil pri ustanovitvi 6 delniških družb v Rumuniji s kapitalom 74 milijonov lejev.

— Nove nemške banke v inozemstvu. Po izvršeni organizaciji nemških bančnih interesov v Hrvaški, Srbiji in Rumuniji je sedaj Dresdner Banka tudi v Grčiji ustanovila svoj zavod »Société Financière Greco-Allemande« z glavnico 35 milijonov drahem, in sicer v sodelovanju z atenskim z vodomo »Banque d'Athènes«. Pri tej novi banki bosta Dresdner Banka in Banque d'Athènes zastopani v upravnem svetu vsaka na polovico. Vrh tega bo imela Dresdner Banka svojega zastopnika pri Banque d'Athènes. — Nemške vabelebanke so ustanovile svoje podružnice tudi v baltičskih državah. Tako je Dresdner Banka ustanovila v Rigi poseben zavod »Handels und Kredit Bank«. Nadalje je »Bank der Deutschen Arbeit« ustanovil podružnico v Rigi, berlinska Kommerzbank podružnico v Rigi in Revalu. — Iz Berlina nadalje poročajo, da bodo nemške vabelebanke ustanovile v Parizu poseben denarni zavod, berlinska »Bank der Deutschen Luftfahrt« pa je že ustanovila v Parizu svoj zavod »Aero-Bank Soc. An«.

— Omejitve železniškega prometa v Srbiji. Železniška direkcija v Beogradu objavlja, da je bil s 17. oktobrom ukinjen dosedajni vozni red za potniški promet in so vsi vlaki ustavljeni razen nemških brezovlakov in nekaterih lokalnih vlakov. Le v Banatu ostane zaenkrat dosedajni vozni red v veljavi. — Nemške državne železnice so izdale nove predpise glede tovarnega prometa s Hrvaško in Srbijo. Pošiljke za Hrvaško morajo iti preko Splitja odnosno Podrožje in preko obmejnih postaj Dobova ali Sv. Rok. V prometu s Srbijo pa gredo pošiljke preko Dobove in se sprejemajo za postaje v Beogradu ter za postaje na naslednjih progah: Beograd-Cukarica, Beograd-Leskovac, Topčider-Malaj Krsna-Velika Plana, Smederevo-Mala Krsna-Požarevac, Lapovo-Kraljevo-Kosovska Mitrovica, Stalač-Kruševac, Niš-Bela Palanka, Niš-Doljevac-Kursumlija, Niš-Knjaževac-Prabovo-pristenišče, Paračin-Zaječar, Paračin-Čačak, Čuprija-Ravna reka, Beograd-Mokra gora, Obrenovac-Zabrežje, Mladenovac-Lajkovac-Valjevo.

— Razcloniranje jabolk v Nemčiji. Poročali smo že, da je v Nemčiji ukinjena svobodna prodaja jabolk in je bila glede vseh zalog v trgovini izrečena zapor. Nemški državni prehranbeni minister je sedaj sporočil, da bodo razpoložljiva jabolka na prodajo zaenkrat le za otroke do 18. let starosti in da se bodo vrhu tega razdelila bolnikom in bodočim materam.

— Zamenjava 50 dinarskih bankovcev v Srbiji. Kakor smo že poročali so bankovci po 50 din s 14. oktobrom izgubili v Srbiji značaj zakonitega plačilnega sredstva in je bilo istočasno določeno, da se morajo ti bankovci zamenjati pri srbski Narodni banki. Rok za zamenjavo je bil nato podaljšan do 22. t. m., vendar bodo prebivalci iz notranjosti Srbije te bankovce lahko še pozneje zamenjali, če bodo dokazali, da so jih imeli že od prej in da niso vtihozapleni. Razmeroma kratek rok za zamenjavo je bil določen zaradi tega, da se prepreči dotok teh bankovcev iz sosednih pokrajin, kjer so ti bankovci že izgubili značaj zakonitega plačilnega sredstva in od koder so jih vnašali v področje Srbije, kjer so za te bankovce kupovali blago po pretiranih cenah. Kakor je znano bodo bankovci po 20 »10 din postopno zamenjani za nove bankovce.

Zablode za lepoto

Vsaka ženska sanja o tem, da bi bila lepa in da bi ostala vedno mlada. To je v redu, kakor je v redu, da uporabljajo ženske najrazličnejše pripomočke, da bi podarile svojo lepoto ali pa popravile njene neostanke. Marsikaj pa je v tej naravnosti nečimernosti, kar nam mora zbuditi posmeh in tudi obžalovanje. Kjer gre za potvorbo in maskiranje resnične naravne lepote in kjer vodi težnja za lepoto do tega, da se njene žrtve podrejo najrazličnejšim mukam, je kozmetika na krivi poti.

Zgodovina kozmetike je polna takšnih zablod. Elegantne ženske sanjajo o svetli, sijajni in mehki polti. Olje in mleko imata nekaj podobnosti s tem idealom — ali bi tedaj ne bilo mogoče, da bi oljne in mlečne kopeli dale koži prvotni in čisti blek otroških let? To je bilo vprašanje, ki so si ga zadajale patricije starega Korinta in Rima in prve so se potapljale zato v kotle, ki so bili napolnjeni s finim, dišečim oljem, druge pa so posemale Popejo, ki se je kopala dvakrat na dan v mleku tri sto oslic...

Pozneje so si ženske izmislile jagodne in malinje kopeli, kopeli v borleauškem vinu, kopeli v drobovini, kopeli v še kadeči se krvi. A to je bilo še malo v primeru z navado, da so si za nočni čas natikale na obraze maske, ki je bila toliko toga, kolikor gnusna. V starem Rimu je bila ta navada tako razširjena, da so te krinke imelevali »domače krinke«. Posebne sužnje so izdelovale vsak večer takšne krinke iz bobove moke in sluzastega olja, ki so ga nabirali v gnezdih nekih morskih ptic. Tudi v Franciji so takšne krinke uporabljali do 17. stoletja in celo kralj Henrik III. si je izmislil poseben recept, po katerem so jih izdelovali iz prve moke in jajčnega beljaka. Tedanji kronisti so nam o tem ohranili podrobne in pikantne opise. Danes se moka in beljak uporabljata za izdelavo makaronov in stare lepote maske so izginile — nadomestile so jih pa maske, ki niso nič manj zoprne. Tako so si stare ženske še pred nedavnim časom polagale na uvela lica kose krvavečega mesa, ki dajejo koži za trenutek res nekaj mladostne svežosti. Zadnji izum v tem področju pa so plasti krede na obrazu, ki spreminjajo »pacientke« v nekatere blatne kipe. Stare Egipčanke, Grkinje in Rimljanke (pa tudi Egipčani, Grki, Rimljani) so bile neusmiljene do vseh kožnih izpuščajev in podobnih lepote nedostatkov ter so uporabljale proti njim brutalne pripomočke, kakor vrelo smolo in živo apno.

V 17. stoletju je bil pripomoček dosti milejši. Da bi se belina kože čim bolj odražala, so izumili lepote oblike in »mušice« iz črnega tafta v obliki meseca, sonca, zvezd, repatic in vseh drugih mogočih stvari. Posebna umetnost se je bavila s tem, da jih je nameščala poleg ustnih kotov,

na čelo, senca, ustnice, a biti jih je moralo vsaj osem ali deset. Elegantne ženske niso odhajale od doma nikoli, ne da bi imele s seboj nalomestne prilpeke, če bi se kakšen izgubil. Čudna so bila tudi imena teh »muhe«. Tista v bližini očesa se je imenovala »strastna«, ob grlu »galatna«, na nosu »drzna«, na ustnicah »koketna«. Za današnji okus je bila elegantna dama, ko je imela na mestu vse muhe, bolj podobna bolnici s črnimi kozami. Nu, takrat so mislili vsi, da delajo muhe ženske posebno zapeljive.

V vseh časih je bila tedaj ženska pripravljena za vsakovrstne žrtve, da bi si ohranila ali popravila svojo lepoto. Toda prave muke v ta namen si je izmislila šele dandanes. Treba se je spomniti samo na

Skrivnostni glas v londonskem radiu

Kakor poroča »Corriere della Sera« po vesteh iz Lizbone, se v Londonu zelo razburjajo zavoljo skrivnostnega glasu, ki se oglašča med oddajami tamkajšnjega radia in od časa do časa tudi na drugih valovnih dolžinah Britske radijske družbe.

Gre nedvomno za angleški glas s tistim tipičnim naglasom, ki ga v Veliki Britaniji imenujejo »oxfordskega«. Slišati pa ga je ne samo v premorih med oddajami, temveč zakriva tudi tišja mesta govornikov londonskega radia, glasbenih ter dramskih oddaj. V te oddaje prinaša viharne in aktualne komentarje.

Vlada in Britska radijska družba sta nemudoma uvedli preiskavo, da dožene oddajno postajo, ki si dovoljuje nastopati s svojim mnenjem proti propagandi, ki jo vrši britski radio vsak dan v angleških in ameriških hišah. Med običajstvom je postal

kozmetične metode, ki jih uporabljajo v kliničnih lepote kirurgije in v lepoteh zavodih. Današnje ženske, ki se neredko umikajo lahnim bolečinam in se boje najnevarnejših bolezni, se ne izogibajo boleznim in zamotanim operacijam, kadar gre za to, da bi izboljšale lastno lepoto. Z mučnimi kirurškimi posežki si ravnaajo nosove, povečujejo oči, »likajo« kožo na obrazu. Vsak dan vidimo slabotne ženske, ki se podrejo delovanju peklenjskih strojev za trajno ondulacijo, in vsak dan se dajejo stare in debelšne gospe masirati z različnimi električnimi pripravami, ki imajo sličnost z nekdanjimi mučili in učinek poštenega števila batin. Želja po tem, da bi ugajale, mora biti kaj velika, da prenesejo takšna mučila z nasmehom.

skrivnostni glas takoj popularen, pritaknili so mu pridevek »harassing Harry«, kar bi po naše pomenilo »zmedo uganjajoči gospod Henrik«. In res gre za gospoda, ki dela vsak večer zmedo v angleški propagandi.

»Gospod Henrik« si je vzel na piko posebno ministrskega predsednika Churchilla. Pred nekoliko večeri je napovedoval londonskega radia n. pr. govoril o Churchillilu »z njegovo tradicionalno cigaro«. V istem trenutku je zavpil glas »gospoda Henrika«, da Londončan med tem, ko kadi Churchill cigare, nimajo niti cigaret in da se morajo postavljati v dolge vrste pred tobakarne. A najbolj neprijetno je uračnim krogom to, da pripoveduje skrivnostni glas vsak večer resnico o poteku vojnih dogodkov in o pravem mišljenju britskega ljudstva.

1. 1840. se je ta preselil kot vodja cerkvene zbora v Pečuh.

Ob stoletnici Beethovnevega rojstva so priredili spominsko svečanost in ob tisti priliki je cerkveni zbor tako dovršeno pel, da mu je Hoelzl v trenutku navdušenja daroval Beethovnov koder. Zbor je to relikvijo skrbno čuval do 1. 1916., ko je postala z drugim spominki vred last mestnega muzeja. Muzej pa je koder prepustil nekemu zasebniku, ki ga je odnesel v Ameriko, kjer so dragocenost sedaj prodali.

Nobelove nagrade letos ne bo

Kakor poročajo iz Štokholma, se je švedska vlada odločila, da letos ne bo podelila Nobelove nagrade.

Lezione quarantesima. 48. lekcija Zdravje in bolezn. Salute e malattie.

La salute è il bene più prezioso che vi sia. Una salute robusta regge a ogni attacco; chi invece è di salute delicata, si ammala anche per una cosa da nulla. A riguardarci, possiamo evitare le malattie, ma non bisogna nemmeno avvezzarsi male.

Molte sono le malattie che possiamo acquistare. Si distinguono in interne ed esterne. Queste riguardano la pelle (p. es. eruzione, eczema, erpete, resipola, ascesso, orzaiolo) e le membra, soggette a storte, slogature e fratture, guaribili col massaggio, colla rimettitura, la fasciatura e l'ingessatura.

Le malattie interne sono o leggiere o gravi. Tra le leggiere sono comunissimi il mal di capo, l'emicrania, l'infreddatura con tosse, fiocaggine o raffreddore di testa, i reumatismi, l'indigestione (quando ci duole lo stomaco, il catarro intestinale, il torcicollo, la lombaggine (ci duole la vita) ecc. Ai ragazzi vengono specialmente la rosolia, la scarlattina, la varicella, i gattoni, la tonsillite, la tosse canina e la rachitide.

Vocaboli.

Il bene dobrina, prezioso dragocen, robusto močan reggere (p. r. ressi, p. p. retto) vzdržati. prenesti, l'attacco napad. delicato rahel, ammalarsi oboleti, una cosa da nulla malenkost, riguardarsi paziti se, a riguardarsi če se pazimo, evitare qc izogniti se čemu (evito), nemmeno tudi ne, avvezzarsi male pomelkuziti se, interno notranji, esterno zunanji. riguardare gledati, tikati se, l'eruzione, l'eczema m. izpuščaj, l'erpete m. lišaj, la resipola šen, rdečica, l'ascesso tvor, ulje, l'orzaiolo ječmen na očeh, soggetto podvržen la storta spah, prendere una storta al piede izpahnti si nogo, la slogatura izvinek, slogare zviniti, spahnti, la frattura zlom, guaribile ozdravljiv, il massaggio masiranje, il (la) massagista maser(ka), rimettere uravnati, la rimettitura uravnanje, la fasciatura obveza, l'ingessatura sadrena obveza, leggiere lahek, grave težak, il mal di capo glavobol, l'emicrania enostranski glavobol, migrena, l'infreddatura prehlad, raffreddarsi = pigliar un raffreddore prehladiti se, la tosse kašel, tossire (tosso)

Fotoelektrične stanice merijo višino oblakov

Ena najvažnejših stvari, ki jih je treba določiti v letališčih, preden se dvigne kakšno letalo, zlasti pa v slabem vremenu, je višina oblakov. Po doseljanem načinu so to višino določali tako, da so z močnimi žarometi usmerjali svetlobne snope v oblake in višino izračunali potem s trigonometričnimi računi. Ta način, ki je zelo uporaben in točen ponoči, pa je nedostaten v urah, ko sije sonce.

Neki profesor aeronavtiške v Oslu je sedaj zgradil drugo pripravo, ki dovoljuje ugotavljati višino oblakov s popolno točnostjo podnevi in ponoči. Priprava temelji na fotoelektričnih stanicah, ki beležijo svetlobne znake iz žarometov. Ta žaromet oddaja svetlobne znake v rednih presledkih, v dnevni urah bi bili za naše oči nevidni, fotoelektrična stanica pa jih vendarle občuti in beleži.

Proč z grdimi spomeniki!

Uradni list vichyjske vlade je objavil odredbo, po kateri se bodo vsi zgodovinski nevažni ali neokusni spomeniki v nezasebnosti Franciji odstranili. Predvsem bodo odstranili iz javnih uradov, trgov in javnih vrtov vse železne in bronaste spomenike, ki nimajo nobene umetniške vrednosti. Ocenjevanje te vrednosti bod vršile posebne komisije.

Rekordna goba

Neka deklica iz Askammerja na švedskem je v gozdu v okolici tega kraja našla gobo ogromnih razsežnosti. Od tal do vrha klobuka je merila meter in je tehtala 5 kg. Kakšne vrste je bila ta goba, ne poročajo.

Italijanski tečaj

XCV.

kašljati, la fiocaggine hripavost, il raffreddore di testa nahod, l'indigestione pokvarjen želodec, dolore glej LL. p. r. dolsi p. p. mi è doluto, intestinale crevesni, il torcicollo otrplost vratu, la lombaggine bolečine v ledjih, la vita život, la rosolia ošpice, la scarlattina škarlatica, la varicella norice, i gattoni vnetje priušesne slinavke, la tonsillite vnetje bezgavk, la tosse canina oslovski kašel, canino pasji, la rachitide rahitis.

Kontrola vaje 94. Sono certo che egli vive in Italia, ma non sono sicuro che abiti a Roma. So che suo fratello si trova in Francia, suppongo anzi che in questi giorni si trovi a Parigi. Siamo sicuri che essi arriveranno oggi, è possibile che arrivino prima di mezzogiorno. Tutti dicono che tu sei (sia) colpevole, ma a me pare che tu sia innocente. Sono persuaso che essi sono in casa, ma può darsi che io sbagli. Bisogna che i genitori lo castigano, è il ragazzo più indocile che esista.

Nedoločnik. Infinito.

Nedoločnik se v italijanščini rabi mnogo pogosteje kakor v slovenščini, poleg tega ima to posebnost, da se veže z glagolom, od katerega je odvšen, z raznimi predlogi, česar slovenščina ne pozna. Stavki: »Hočem čitati, neham čitati, začnem čitati, dajte mi piti«, kjer je nedoločnik: »čitati, piti« priklapljen k glavnemu glagolu brez veznika, se v italijanščini glase: »Voglio leggere, finisco di leggere, comincio a leggere, date mi da bere!« Iz teh primerov vidimo, da je odvisno od prvega glagola, ali naj stoji za njim nedoločnik brez predloga — Infinito puro — ali pa s predlogom, med katerimi so najvažnejši di, a, da. V takih primerih moramo vedeti, kako se glagol veže, najboljši učitelj je tu praksa, vendar so tudi za to neka pravila, katerih najvažnejša si bomo ogledali v prihodnjih sestavkih.

Proverbi. Col fare s'impara (se učimo) a fare. Vaje je najboljši učitelj. Tutto il male (zlo) non vien per nocere. Tudi v nesreči je včasih kaj sreče. Mal che non duole, guarir non suole. Bolezen, ki ne povzroča bolečin, je najhujša. Per dime-nar la pasta il pan s'affina. Dimenare mesiti, la pasta testo, affinarsi finejši postati. Čim večji je trud, boljši je uspeh.

A NEKDOTA

27. avgusta 1818., en dan pred Goethejevim 70. rojstnim dnevom, je dvorni zdravnik Wilhelm Rehbien našel pesnika v veliki sobi njegove hiše, ko je stal med dvema oknomi sam in tja. Na vsakem oknu je bila steklenica vina in pesnik si je iz njiju izmenoma polnil kozarec ter ga praznil.

»Kaj pa delate, ekszellenca!« je vzkliknil zdravnik. »Ali ni preveč za zgodnjo jutranjo uro?«

»To je posebno jutro,« je odvrnil Goethe veselo, »jutro mojega 70. rojstnega dne, gospod dvorni zdravnik!«

»Motite se, ekszellenca. Danes je šele 27. avgust!«

»Goethe je obstal presenečen, potem je zašepetal: »Strela! Tedaj sem se brez hajske napil!«

VSADAN ENA

»Kaj je tvoj oče, malček?«
»Prehlajen!«
»Že, že, a kaj dela?«
»Kašlja!«

Chi vincera? — Kdo bo zmagal?

Una corsa fra cavalli in fuga e un'automobile — Dirka med splašenimi konji in avtomobilom

Kulturni pregled

Janez Svetokriški

Ime patra Janeza Krstnika iz Sv. Križa, ki je bilo omenjeno minule dni v zvezi z 250 letnico izida prve knjige njegovega »Sacrum Promptuarium« (v Benetkah 1. 1691), obuja eno najzanimivejših postav v slovenskem kulturnem krogu 17. stoletja. Stoletje, ko je protireformacija že zdavnaj temeljito zbrisala vse sledove gibanja, ki nam je dalo prve pisatelje in prve knjige, je bilo na področju našega jezika kaj malo rodovitno. Pičlo število pomožnih knjig nabožne vsebine, kakor je Schönlebova nova izdaja Hrenovih »Evangelijev inu lystov«, nekaj Kastelcevih knjižic in pridige Janeza Svetokriškega, to je domalega vse, kar je obrodila slovenska beseda po tridesetletni vojni, ko se je v upodabljanju umetnosti razbohotil barok in dal tudi slovenskim cerkvam nekaj svojega blesta. Med tem ko je ta doba zapustila v drugih slovstvih vse polno zanimivih izrazov svojega duha v vezani in nevezani besedi, v verskem in posvetnem pesništvu, nismo imeli Slovenci nobene, še tako skromne barčne književnosti. Med drobci, ki bi pričali o nje rahlih polizkuh, je treba posebej omeniti drobčnice hrvaškega pesnika kneza Franje Krsta Frankopana, ki je začel nekaj let po izidu Mollerovega »Georga Dandana« prevajati to komedijo v jezik, ki je delno slovenski, delno hrvaški. George Dandin, ki mu je dal hrvaški plemič ime Jernej, govori namreč dolničnino. Smrt, ki je zadela zastrinjskim, je pretrgala to njegovo delo. In drugi plemič baron Janez Vajkard Valvasor, je v tem stoletju izdal obsežno

delo, ki je spisano v nemškem jeziku (»Die Ehre des Hertzogthumes Crain«), vendar je posvečeno slovenski zemlji. V motnem času, ko so kulturne, socialne in gospodarske posledice tridesetletne vojne ležale kakor težka mora tudi na našem ljudstvu, je pridigal po slovenskih cerkvah kapucinski pater Janez Krstnik iz Sv. Križa na Vipavskem (Joannes Baptista à Sancta Cruce Vipvacensi). Malo vemo o osebnosti in življenju tega našega največjega baročnega pisatelja — moža, ki je gojil živo besedo in jo zgolj iz verskih namenov zapisal ter izdal v petih zvezkih svojega »Sacrum Promptuarium«. Ni znano niti njegovo rojstno leto, prav tako je samo domneva, čeprav z znatno verjetnostjo, da je bil po očetu iz rodu beneških plemičev Leonellijev in po materi slovenskega plemiča iz Rihemberka; nekoliko bolj je znano njegovo bivanje v kapucinskih samostanih na Slovenskem, zlasti še v Novem mestu, kjer je bil gvardijan. Ugotovljeno je tudi, da je umrl 17. oktobra 1714 v Gorici.

Toda »Sacrum Promptuarium« nam je ostal. V njegovih petih knjigah je tudi ostalo pričevanje o tem redkem človeku, ki je v sedemnajstem stoletju gojil slovensko besedo ne samo kot pridigar, marveč tudi kot pisec, saj je svoje pridige sam priredil za tisk in jim tako posvetil nekaj tiste strožje pozornosti, ki jo z jezikovne in tako tudi z literarne strani lahko pogrša živa beseda s prižnice. Tako predstavlja Janez Svetokriški slovenski književni barok in najsi ga kaže samo v pridigarski obliki, ga vendar iz-

pričuje v njegovi polnosti. Zakaj za baročno književnost, ki je v zadnjem desetletju zlasti pri Čehih predmet posebne raziskovalne skrbi, so značilne nekatere poteze, ki ustrezajo do neke mere tudi baroku v slikarstvu, kiparstvu in arhitekturi: tej pompozni, našopirjeni, izrazno bogati in zgornji umetnosti, ki je zapustila v nekaterih deželah, zlasti še v Italiji in na Češkem, bleščeče sledove svojega okusa. V literaturi se kaže barocizem v čudni zmesi idealističnega in realističnega stila, v poudarjanju verskih čustev in v grobih življenjskih dejstvih, v tesni izprepletenosti ljubezni in smrti, v kreplji, nekoliko surovi, primitivni, a ponekod vzlic temu rafinirano izbrani besedi. Po obsežnih študijah Salde, A. Novaka, Vašice in drugih, naslanjajočih se na zgodovinska dognanja zgodovinarja Pekara, je dobil literarni barok na Češkem določene znake, ki jih kot neobarocizem prenašajo tudi na sadove današnje slovstva (sem sodi predvsem proza katoliškega pisatelja J. Durycha, medtem ko bi bil pri nas najbližji temu tipu Ivan Pregelj).

Tudi Janez Svetokriški je v temnem okviru pridigarske besede razvil značilnosti baročne proze. V slogu, v rabi primerjav, v združevanju svete in posvete misli, v izraznih sredstvih, s katerimi skuša doseči učinek na vernike, je Janez Svetokriški korenito baročni pisatelj in bil vreden večje pozornosti, kakor jo je njegovemu delu izkazovala starejša slovenska slovstvena zgodovina. Delo Janeza Svetokriškega je približal našemu času dr. Mirko Rupel s svojo, 1. 1937. pri Akademski založbi izšlo knjigo »Sacrum Promptuarium Janeza Svetokriškega«. V času, ko bolj kot kdaj prej upoštevamo delež jezikovne tradicije v našem narodnem življenju in njegovi zavesti, je ta premalo

zaznamovana in ocenjena knjiga vredna nove pozornosti. Pridige Janeza Svetokriškega nam ne morejo biti to, kar so postavimo, Francozom znamenite Bonsetove: vzor književnega jezika in sloga. Zakaj pri narodu, čigar književni razvoj je bil nasilno pretrgan, preden se je mogla razviti slovstvena tradicija in izčistiti okus dobrega pisanja, je moral vsak pisec 17. in 18. stoletja znova oblikovati svojo slovenščino in samovoljno reševati nje probleme. Toda pridige Janeza Svetokriškega, kakor nam jih je izbral dr. Mirko Rupel v knjigi, ki je tudi po opremljenosti take izdaje, imajo svojsko mikavnost prav v formalni neodobnosti, v neotesanosti jezika in sloga, v moči in načinu izražanja, ki tako dobro odraža baročno zvrst sholastike, ter v tisti značilni podobi književne besede, ki jo daje še neobdelanemu narečju nekoliko prizadevanja po učinkovitosti in udarni besedi. Dr. Mirko Rupel je v uvodni študiji povedal vse, kar ima povedati znanost o Janezu Svetokriškem in njegovem pomenu za slovensko slovstvo. Prirediteljeve obilne opombe olajšujejo razumevanje teh baročnih pridig, ki so vzlic ljudskemu značaju polne latinskih citatov.

V pridigo Janeza Svetokriškega najdemo obilo sledov tedanjega življenja in mišljenja, verovanja in praznovanja, pravnih in družbenih ured, naravoslovnega in medicinskega neznanja, naravnosti, okornosti in robatoosti, pa tudi svežega in spontanega življenja, ki je vsakdar neugnano kipelo pod vsemi togimi in prisiljenimi življenjskimi oblikami.

Kako izraža naš baročni pridigar na pr. strah pred Turki. »Mi smo se troštali«, pravi, »per miru živjeti, pole, to grozoviti Turk z veliko vojsko je čez nas potegnil, kateri naše veselje je žalost, naše upanje

v strah je obrnil, zakaj naše blagu in leben nam žuga odvzeti inu obrupat, kakor uže slišimo, da drgdi je sturil, ter mi moči nimamo, de bi njemu mogli zuper stati... Turk ima pod svojo oblastjo tri cesarstvo inu čez trideset kraljevstvo. Oh, kdu bo mogel z nim se vojskovati?« Ali ko se je bilžala kuga: »Mi vidimo inu slišimo, de arcnije neč ne pomagajo, temuč de ta, katera kuga zadene more umrejt. Tedaj pametnu su sturili, de njih upajne niso postavili v dohtarje, temuč v tu prou zdravje teh bolnih, v Marijo Divico... Leta tavžentkrat več vam bo nuala kakor tušak, kakor angelica, bitonica, valeriana, rozmarin, lorber, rožni jesh inu vse arcnije tega sveta.« Tretja nadloga so bile lakote, ki so prihajale v deželo dokaj pogosto. Toda le-te so bile v očeh pobožnih pridigarjev božja kazen za grehe, za žensko modo in podobno, zakaj »nekedaj možje inu žene su pohlevnu gvantane hočile, zdaj kaj z'ena luciferska ofert se vidi!«

In prav kakor mnogi baročni pesniki, prihaja tudi Janez Svetokriški do sklepa, da »ta svet je ena komedija«. »Inu« — pravi — »ravnakakor per komediji se ne gleda, kdu je kraje ali gospuđ ali kmet, temuč kdu zina dobrik svojo peršonu naprej prnesti... taku tudi če en kmet, en delavc & c. dobru živi v svojem stanu, more tulikajn lona si zaslužiti par Bogu kolikajn en kralj ali duhovnik. — Doba, ko je Janez Svetokriški govoril o komedijanstvu ljudi, ni bila idilična: groza tridesetletne vojne se ni bila pozabili. Naš pridigar bi lahko videl, da se človeška komedija vedno spreminja tudi v tragedijo; ni pa mogel videti, da je bila zmes komedijanstva in tragike tudi v resnem in visokem poslanstvu, ki mu je naš pridigar sam služil.

SPORT

Veličastna vojaška športna organizacija

464 atletov v borbi za prvenstvo divizije „Isonzo“ v Novem mestu

Novo mesto, 21. oktobra. Na vzorno urejenem kandijskem stadionu v Novem mestu je bilo v soboto popoldne in v nedeljo dopoldne tekmovalje za lahkoatletsko prvenstvo vojaških divizij „Isonzo“. Tega važnega tekmovalja so se udeležili atleti iz vseh mnogostevilnih divizij omenjenega poveljstva.

Oba dneva je bilo vreme prireditvi zelo naklonjeno; njena organizacija je bila odlična in takšne v Novem mestu sploh še nismo videli. Vzorna ureditev sportnega prostora in vseh naprav ter hiter potek pestrega sporeda sta nas spominjala na največje sportne prireditve in po pravici so Novomeščani že prvi dan krstili to sportno manifestacijo kot „malo olimpiado“. Na sportnem prostoru je bil namreč „na delu“ velik zvočnik, ki je sprotil napovedal imena in rezultate tekmovalcev, na igrišču pa so se posebno v soboto istočasno vršila tekmovalja kar v dveh ali treh disciplinah ob tako spretni organizaciji, da so gledalci na istem prostoru lahko istočasno zasledovali borbe v vseh disciplinah. Vođa tekmovalja in duša te sportne manifestacije je bil trener FIDAL poročnik g. Cumer, čigar vzorni poštvovalnosti in velikemu strokovnemu znanju se mora prireditel zahvaliti za tako ogromen uspeh. Kot vrhovni sodnik je ponovno vneto sodeloval delegat FIDAL in italijanski zvezni sodnik kapetan g. Negrini, ki so mu pri delu potrdila pomagal številni stariji, časomerilci in zapisničarji.

Kakor po organizaciji tako je tudi po številu nastopajočih atletov bila ta prireditev najuspešnejša letošnja prireditev te vrste v Ljubljanski pokrajini. Skupno je tokrat nastopila 464 atletov, torej skupno število, ki ga na naših sportnih igriščih še nismo zabeležili. V teh je tekmovalo 147, v metih in skokih 135 in v patrolnem teku 34 tekmovalcev. Vsa ta množica atletov je pripadala osmim divizijam soške divizije, in sicer 23. in 24. pešpolku, 6. topniškega polka, 98. legiji črnih straz, 14. bataljonu močnarjev, inženjerem, 111. bataljonu mitraljezov, 9. bataljonu finančne straže in delu 115. sekcije bolničarjev. Tekmovalje se je vršilo za prvenstvo posameznih divizij, med katerimi se je razvila glavna borba med zastopniki 6. topniškega polka in 24. pešpolka. Čeravno so pešci zasedli več prvih mest, si je s pičlim naskokom 3 točk osvojila prvenstvo ekipa topničarjev, ki je pokazala večjo izenačenost moštva. Zaradi velikega števila tekmovalcev so se v soboto vršila samo izločilna tekmovalja in semifinali, v nedeljo pa finalne borbe. Doseženi rezultati so v splošnem pospešeni, kar izhaja v glavnem od tod, ker so morali posamezni najboljši atleti zaporedoma nastopiti kar v petih ali celo šestih disciplinah.

Obisk prireditve je presegel vsa pričakovanja, posebno v nedeljo, ko se je zbralo na stadionu preko 3000 gledalcev, ki so z največjim zanimanjem prisostvovali izredno

napetim borbam. Na lepo okrašeni častni tribuni je prisostvovalo tekmuju tudi poveljnik divizije general Eksc. Federico Romero s častniškim zborom. Okrajni civilni komisar g. dr. Ottone Griselli, državni policijski komisar g. Chiuzzellin, mestni župan g. dr. Polenšek in drugi.

Tehnični rezultati

so bili naslednji:

Tek 80 m: (39 tekmovalcev): 1. Rugolo (inž.) 10 sek., 2. Visin (24. p.) 10,1, 3. Matteuzzo (24. p.) 10,1.

Met kroglice: (28 tekmovalcev): 1. Forchassin (9. bat. f. s.) 12,21, 2. Pellizzon (14. bat. mož.) 12,06, 3. Sbgar (9. bat. f. s.) 11,29.

Tek 300 m: (36 tekmovalcev): 1. Franchetto (24. p.) 41,6, 2. Piazza (6. t. p.) 41,7, 3. Cominotto (14. bat. mož.) 42.

Skok v višino: (26 tekmovalcev): 1. Volan (24. p.) 165, 2. Salvadego (6. t. p.) 165, 3. Pavesi (6. t. p.) 160.

Skok v daljino: (30 tekmovalcev): 1. Fulici (111. bat. mitr.) 5,75, 2. Visin (24. p.) 5,75, 3. Duchelle (inž.) 5,58.

Tek 80 m z zaprekami: (28 tekmovalcev): 1. Fulici (111. bat. mitr.) 12,6, 2. Marini (23. p.) 13, 3. Cavallini (23. p.) 13,2.

Tek 1500 m: (36 tekmovalcev): 1. Fulici (111. bat. mitr.) 4:42,8, 2. Palmieri (14. bat. mož.) 4:43,2, 3. Bottaro (111. bat. mitr.) 4:45,4.

Met diska: (24 tekmovalcev): 1. Marini (9. bat. f. s.) 36,05, 2. Canuti (inž.) 33,02, 3. Pellizzon (14. bat. mož.).

Stafeta 4x250 m (7 stafet): 1. 6. topniški polk 2:08,8, 2. 111. bat. mitraljezov 2:11, 3. 9. bat. fin. straže 2:25,2.

Vlečenje vrvi (15 moštvo): 1. 23. pešpolk, 2. 14. bat. možnarjev.

Patrolni tek z metanjem bomb: (14 moštvo po 6 tekačev na 10 km dolgi progi): 1. 24. pešpolk 59,56, 3927 točk, 2. 6. topniški polk 59,56, 3927 točk, 3. 6. topniški polk 59,56, 3927 točk, 4. 6. topniški polk 59,56, 3927 točk.

Met kopja: (29 tekmovalcev): 1. Pellizzon (14. bat. mož.) 38,45, 2. Sbgar (9. bat. f. s.) 37,56, 3. Canuti (inž.) 36,26.

Olimpijska stafeta: (15 moštvo): 1. 14. bat. možnarjev, 2. 111. bat. mitraljezov, 3. 24. pešpolk.

Skupno stanje tek: 1. 6. topniški polk 78 točk, 2. 24. pešpolk 75 točk, 3. 111. bat. mitraljezov 49 točk, 4. inženjerji 48 točk, 5. 14. bat. možnarjev 41 točk, 6. 9. bat. fin. straže 30 točk, 7. 23. pešpolk 10 točk, 8. 98. legija črnih straz 3 točk.

Po končanem tekmovalju je ob pol 18. uri stopil med atlete na sportni prostor poveljnik divizije general Eksc. Romero in izročil zmagovalnemu moštvu topničarjev krasen pokal divizije in razdelil med najuspešnejše atlete diplome in denarne nagrade. S smenjanjem zastave in pozdravom Kralja in Duceja je bila učinkovito zaključena ta veličastna sportna manifestacija med vojak.

— tek, met kladiva, 5000 m — tek, 200 m — finale, met kroglice — seniorji, met kroglice — juniorji, met kopja — juniorji.

II. dan: 400 m — zapreke, 100 m — predteki — seniorji, 100 m — predteki — juniorji, skok ob palici, met diska — seniorji, met diska — juniorji, 1500 m — tek, 100 m — finale — seniorji, 100 m — finale — juniorji, skok v višino — seniorji, skok v višino — juniorji, 400 m — tek, skok v daljino — seniorji, skok v daljino — juniorji.

Prijave klubov in posameznikov se bodo sprejemale pot ure pred začetkom tekmovalja na Stadionu. Prijavnine in nagradni Tekalščice je dolgo 400 m 72 cm in ima dva nedvignjena zavoja.

Tekmovalje se izvede po pravilih in pravilnikih SLAZ.

— **Nogomet v Kočevju.** Preteklo nedeljo je gostovalo mlado moštvo iz Velikih Lašč v Kočevju, kjer je igralo z domačim Kočevjem ter po ostrini in napetosti zmazgalo s 4:3 (2:1). Gostje so takoj v začetku močno pritisnili in si zagotovili vodstvo z 2:0. Po odmoru pa je domače moštvo preslo v napad, tako da je do 7. min. pred koncem doseglo izid 3:2 v svojo korist. V zadnjih minutah pa so gostje izenačili in zabilski zmagoslojni gol. Borba je bila nad vse živahna in fair, tako da je samo škoda, da jo je obiskalo tako malo gledalcev. To nedeljo pa bo odšlo kočevsko moštvo v goste v Vel. Lašče, kjer ga čaka težka preizkušnja.

Iz Hrvatske

Hrvatska državna banka obvešča, da novih bankovcev, ki jih je izdala bivša Narodna banka po 20 in 10 din in so zdaj prežigosani z okroglim črnim žigom z ženskim likom in napisom »verifikato«, na svojih blagajnah ne bo zamenjavala.

Dar Previdnosti hrvatskemu narodu. »Hrvatski narod« piše: Poglavljen dr. Ante Pavelić je med hrvatskim narodom edini, ki je popolnoma pravilno razumel ta narod, ga globoko občutil in doživel. On edini je znal razumeti misli in želje tega naroda in jih uresničiti. Njegova zasluga je, da je hrvatski narod vendar prišel do svoje lastne države, ki je nujni pogoj vsakega narodnega življenja.

Hrvati niso Slovani. V »Hrvatskem narodu« čitamo: Hrvati so vedno bili poseben narod. Kot narod neslovanskega porekla, priselivši se daleč z vzhoda, so najprej kot hrabri borilci zavaladali Slovanom, od katerih so sprejeli jezik. V 6. stoletju in kasneje pridejo hrvatski vojaki na Jadran, osvoje velike površine in se kot hrabri mornarji in junaški vojaki izkažejo pred vsem svetom. Hrvati niso plemo, od nekdaj so samostojen narod, najmanj pa od tedaj, ko so prišli v svoje najlepše kraje, na Jadran.

Priziv živalskega vrta v Zagrebu. Za pripravljalno se zimo je uprava mestnega zverinjaka v Maksimiru poskrbela nove domove za prebivalce zverinjaka. Velika zgradba za leve, tigre in ostale zveri je že dovršena, manjša zgradba pa je še v delu. — Bivolski par je dobil pretekli teden naraščaj. To je že tretji potomec bivolskega rodu, ki se je rodil v zverinjaku.

Pretekli teden je minister trgovine, industrije in obrti sprejel predstavnike zagrebskega tiska in med drugim izjavil naslednje: Vsi želimo, da čim prej zgradimo našo novo gospodarsko zgradbo po strogo odrejenem načrtu, da bi se potem v tej zgradbi vse točno delalo. Če se je začelo graditi, potem se je treba tudi žrtvovati. Videli smo toliko lepih primerov požrtvovalnosti našega naroda, da sem uveren, da se bo gospodarsko življenje odvijalo po načrtu ne samo zdaj v vojni, ampak tudi v prihodnosti.

Svečana predstava »Carmen«. Za zaključek tedna hrvatskega Rdečega križa je bila v soboto svečana predstava Bizetove opere »Carmen«. Prisostvovali so ji v zastopstvu poglavnik vojskovodja Slavko Kvaternik, doglavnik dr. Bulak, nemški poslanik Siegfried von Kasche, predstavniki hrvatske vojske in mnogi drugi odličniki. Opero je vodil dirigent Lovro Matačić, vloga don Josea pa je pel naš rojak Josip Gostič.

Dobrodela predstava za neposkrbljene otroke. V nedeljo je bila v Narodnem gledališču v Zagrebu dobrodelna predstava »Dečje carstvo« v korist neposkrbljenih otrok iz zapadnih in južnih krajev države. Gledališče je bilo razprodano. Pokrovitelj minister dr. Budak je po predstavi izrekel svoje zadovoljstvo nad uspešno prireditvijo.

Muslimanski praznik bajram. Danes se konča tridnevno praznovanje muslimanskega praznika bajrama. Po vsej Hrvatski so ga verniki muslimanske vere proslavili z molitvami in dobrimi deli.

Hlinkova mladina na Hrvatskem. Poročali smo že, da je nekaj dni na obisku po hrvatskih krajih odposlanstvo Hlinkove mladine. V kraju, kjer jim je določen postanek, prihaja spontano do izrazov hrvatskega slovaškega prijateljstva. Na vsem svojem potu izražajo začudenje nad velikim napredkom, ki ga je v kratkem času pol leta uspelo doseči.

Smrt hrvatskega rodoljuba. V Zagrebu je pred dnevi umrl lekarnar Hinko Brodović. Njegovega pogreba so se udeležili številni odličniki, saj je bil pokojnik pravi hrvatski rodoljub. V svoji oporoki se je z milijonsko zapuščino spomnil hrvatskih usinov. Kot prijatelj lepe umetnosti pa tudi ni pozabil galerije Hrvatske akademije. Poklonil ji je večje število umetniških del, ki predstavljajo milijonsko vrednost.

»Hrvatska žena« na mednarodnem ženskem kongresu. Od 7. do 12. t. m. je bil v Berlinu mednarodni posvet ženskega pokreta. Udeležile so se ga »Hrvatske žene« Mira Mlinarićeva in Dragica Otovićeva. Pri povratku sta zastopnici hrvatskih žen izjavili, da bodo pobude, ki so jih na berlinskem sestanku iznesle žene iz vsega sveta, lahko koristno porabile tudi hrvatske žene.

Tri milijone kun za podaljšanje zagrebskega vodovoda. Delavsko naselje dr. Ante Starčevića v Zagrebu je tik pred dovršitvijo. Do novega naselja je že napeljan električni vod in kanalizacija, zdaj pa je mestna občina odobrila 3 milijone kun za podaljšanje vodovodne mreže. Dela so se že pričela in bodo verjetno že ta mesec končana.

Na Hrvatskem bo uvedeno obvezno posredovanje za službe. Nekaj časa so borze dela v glavnem izplačevale samo podpore nezaposlenim delavcem in izdajale vozovnice, zdaj pa se vse bolj bavi s posredovanjem dela, ker je urad prav za prav osnovan le v ta namen. Po napovedi zagrebskih listov bo v najkrajšem času uvedeno obvezno posredovanje dela za vso državo.

Nesreča ne počiva. Pretekli teden so se v Zagrebu med drugimi ponesrečili 51-letna posestnica Ana Rajčeva, ki je padla pod tramvaj, 16-letni Josip Lukić, ki si je zlomil nogo v levem kolku, ko je padel z voza, in 4-letni Zlatko Grgec, ki ga je ugriznil pes.

Kazen za nepoštenost. Na predlog okrožnega oblastva v Ljubljani, je državno ravnanstvo za prehrano odvzelo komisijonarstvo Dragotinu Jany zaradi nepravilnosti, ki so se ugotovile pri njegovem poslovanju.

Odlikovanci iz svetovne vojne se organizirajo. V Zagrebu je bilo ustanovljeno društvo odlikovanih vojakov iz svetovne vojne, ki so katoliški ali muslimani. Vse odlikovance z oziroma nezavisne države Hrvatske vabi, da se v lastnem interesu prijavijo.

Poziv na pripravljanje zimskih zalog. Državno ravnanstvo za prehrano je pozvalo vse prebivalce, posebno pa meščane, naj se založe z zimskimi zalagami živil, ki so še v prosti prodaji. Med temi navaja krompir, zelje in repo.

Najvišje cene za morske ribe in med. Mestno načelstvo v Zagrebu je določilo najvišje cene za morske ribe takole: sardelice 18 kun kg, sarlele 24, zobatec 65, tun 46, luben 70, lignji 40, palamida 40, slpe 24, morske postvri 40 kun za kg. Trancemu medu je določena cena na 56 kun kg.

slovaškega prijateljstva. Na vsem svojem potu izražajo začudenje nad velikim napredkom, ki ga je v kratkem času pol leta uspelo doseči.

Smrt hrvatskega rodoljuba. V Zagrebu je pred dnevi umrl lekarnar Hinko Brodović. Njegovega pogreba so se udeležili številni odličniki, saj je bil pokojnik pravi hrvatski rodoljub. V svoji oporoki se je z milijonsko zapuščino spomnil hrvatskih usinov. Kot prijatelj lepe umetnosti pa tudi ni pozabil galerije Hrvatske akademije. Poklonil ji je večje število umetniških del, ki predstavljajo milijonsko vrednost.

»Hrvatska žena« na mednarodnem ženskem kongresu. Od 7. do 12. t. m. je bil v Berlinu mednarodni posvet ženskega pokreta. Udeležile so se ga »Hrvatske žene« Mira Mlinarićeva in Dragica Otovićeva. Pri povratku sta zastopnici hrvatskih žen izjavili, da bodo pobude, ki so jih na berlinskem sestanku iznesle žene iz vsega sveta, lahko koristno porabile tudi hrvatske žene.

Tri milijone kun za podaljšanje zagrebskega vodovoda. Delavsko naselje dr. Ante Starčevića v Zagrebu je tik pred dovršitvijo. Do novega naselja je že napeljan električni vod in kanalizacija, zdaj pa je mestna občina odobrila 3 milijone kun za podaljšanje vodovodne mreže. Dela so se že pričela in bodo verjetno že ta mesec končana.

Na Hrvatskem bo uvedeno obvezno posredovanje za službe. Nekaj časa so borze dela v glavnem izplačevale samo podpore nezaposlenim delavcem in izdajale vozovnice, zdaj pa se vse bolj bavi s posredovanjem dela, ker je urad prav za prav osnovan le v ta namen. Po napovedi zagrebskih listov bo v najkrajšem času uvedeno obvezno posredovanje dela za vso državo.

Nesreča ne počiva. Pretekli teden so se v Zagrebu med drugimi ponesrečili 51-letna posestnica Ana Rajčeva, ki je padla pod tramvaj, 16-letni Josip Lukić, ki si je zlomil nogo v levem kolku, ko je padel z voza, in 4-letni Zlatko Grgec, ki ga je ugriznil pes.

Kazen za nepoštenost. Na predlog okrožnega oblastva v Ljubljani, je državno ravnanstvo za prehrano odvzelo komisijonarstvo Dragotinu Jany zaradi nepravilnosti, ki so se ugotovile pri njegovem poslovanju.

Odlikovanci iz svetovne vojne se organizirajo. V Zagrebu je bilo ustanovljeno društvo odlikovanih vojakov iz svetovne vojne, ki so katoliški ali muslimani. Vse odlikovance z oziroma nezavisne države Hrvatske vabi, da se v lastnem interesu prijavijo.

Poziv na pripravljanje zimskih zalog. Državno ravnanstvo za prehrano je pozvalo vse prebivalce, posebno pa meščane, naj se založe z zimskimi zalagami živil, ki so še v prosti prodaji. Med temi navaja krompir, zelje in repo.

Najvišje cene za morske ribe in med. Mestno načelstvo v Zagrebu je določilo najvišje cene za morske ribe takole: sardelice 18 kun kg, sarlele 24, zobatec 65, tun 46, luben 70, lignji 40, palamida 40, slpe 24, morske postvri 40 kun za kg. Trancemu medu je določena cena na 56 kun kg.

Mali graben regulirajo

»Jutro« je že poročalo, da so okrog Malega grabna v teku dela večjega obsega. Kakor je bila urejena struga Ljubljance in Gradašnice, tako bo regulirana tudi struga Malega grabna, ki je nenavadno vijugasta.

Mali graben teče dober del vzdolj Ceste dveh cesarjev in si je zaradi skoraj povsem ravnega ozemlja utrl tako strugo, da je bila nujno potrebna smotrna regulacija. Voda, ki je ob deževju deroča, je tekom časa strugo spremenila in je naredila več mnogo škode. Potrebno po ureditvi te rečice je uvidel tudi Visoki Komisariat, ki je brez odloga omogočil pričetek del.

Dela naglo napredujejo in so zelo zanimiva. Nova struga Malega grabna bo razmeroma zelo široka in večji del ravna. Delo pa ni lahko. Delavci morajo kopati precej globoko, saj si je voda utrla globoko strugo v mehko zemljo. Stara struga ima strme bregove, obrežje nove struge pa se bo spuščalo poševno proti vodi in bo obdano z rušo. Dno struge bo tlakovano s kamnitimi ploščami. Z enakimi ploščami bo v višini enega metra obdani tudi bregovi, da voda tudi za časa deževja ne bo mogla delati škode. Na začetnem regulacijskem odseku je nova struga že v precejšnji dolžini dovršena. Malo dalje napravi regulirana struga rahel lok in bo od tu dalje zopet ravna. Na več mestih bo morala presekati staro strugo. Delavci morajo na nekaterih mestih zemljo odkopavati, drugod pa zasipati. Napeljana je tudi poljska železnica s številnimi tiri, s pomočjo katere odvažajo odvisen material tja, kjer ga je premalo.

dvomno ste našemu vrlemu prijatelju, gospodu Nelsonu, pravkar nekaj razlagali. Ali smem upati, da boste tako ljubezni in mi to, kar vam je rekel, ponovite v našem revnem jeziku? Ne mislim, da bi kdovekak pomagalo, a vsaj radovednost bo utolažena. Čaj je strašno slab, toda vsaj vroč je.

Gospod Moto si je spet pritisnil rutico na rano. »Dolgo časa ste bili naš sovražnik, prevržen, je odvrnil v mandarinskem narečju. »Vendar vam drage volje prevedem pojasnilo, ki sem ga dal gospodu Nelsonu.

Ta čas, ko je govoril, je podal Nori skodelico čaja. Gospodična Joyceova je bila očito razumelja smisel Motovega pojasnila, naj je bilo še tako kratko in površno. Hotel sem ji reči nekaj pomirljivega in tolažilnega.

»Zdi se, da smo zapleteni v majhno vojno,« sem dejal. »Takšne reči so se že večkrat dogajale v notranjih pokrajinah, a nikoli si ne bi bil mislil, da bom videl tu nekaj podobnega.

Njen obraz je bil videti prestrašen. Hotel sem, da se ne bi bala.

»Mar je resnica, da so razbojniki vdrl v Peking?« me je vprašala.

»Podoba je,« sem odvrnil. »Vidite, kaj čaka ti stega, kdor lahkomišelnost kupuje umetnine? Zaradi tega se zdaj ujetnica.

»Nu, saj sem bila pripravljena, da vzamem nase nevarnost, ako bo treba,« je dejala. »Če ji kljubujete vi, ji lahko tudi jaz kljubujem. Dokaj mirni se mi zdite. Ali ste zmerom in v vsem tako mirni?«

Zelo zanimiva je tudi sestava zemlja. Vrhnja plast je prav tenka, največ je preda in gline. Voda je ponekod precej globoka. Na nekaterih ovinkih so bregovi iz uglajenih kamenčkov, kar priča, da je Mali graben včasih močno deroč.

Vzdolj struge so postavljene številne delavske hišice za shrambo orodja in drugih potrebščin, ki so pri takem delu potrebne. Delo naglo napreduje in ni daleč časa, ko bo tudi Mali graben reguliran in bo mnogo bolj bistra voda stekla po njegovi novi strugi.

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Sobo-odda

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Soferja

z večletno prakso, sprejemam računanje, posredovanje na ogled. Jutra pod »Vestem« 17835-1.

Čedno dekle

vajeno nekoliko gostilne in računanja, sprejemam. Martine, Šišenska c. 48, Ljubljana. 17839-1.

Postrežnica

čisto, pošteno, vajeno vseh gospodinskih poslov, iščem za ves dan. Kovačič, Miklošičeva 34. 17842-1.

Lesnega

manipulanta večletnega italijanskega jezika, iščemo. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17852-1.

Pouk

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Klavirsko

harmoniko in klavir poučevanje gospa po uspešni metodi. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17799-4.

Vajenci (-ke)

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Vajenko

za trgovino ali gostilno sprejemam. Naslov: Angelica Kunsteli, Jelica. 17845-44.

Prodaj

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Otroški voziček

sportni, ugodno prodam. — Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17836-6.

Več voz zidakov

že rabljenih, povsem očistilih, naprodaj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17855-6.

Kupim

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Konjsko seno

prvovrstno, in slamo, kupi, tudi zamenja: Sušnik, železnica, Ljubljana, Zaloška cesta. 17851-7.

Več sodov ali kadi

kupim. Ponudbe na ogled. Jutra pod »Do 200 litrov.« 17844-7.

Kolesa

Beseda 1. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za sifro L 2.—.

Krasno novo žensko

in moško kolo naprodaj. Stritarjeva ulica 7-1. 17849-11.

Se novo kolo

prvovrstno, prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17854-11.

Stanovanja

stanovanje prazno ali opremljeno z 2 sobama, kuhinjo in kopalnico, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17847-21a.

Stanovanje

prazno ali opremljeno z 2 sobama, kuhinjo in kopalnico, iščem za takoj. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 17847-21a.